

ĢENERĀLADVOKĀTES VERICAS TRSTENJAKAS [VERICA TRSTENJAK]
SECINĀJUMI,
sniegti 2010. gada 2. jūnijā¹

I — Ievads

1. Ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesa atbilstoši EKL 234. pantam² tiek lūgta pieņemt nolēmumu par Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvas 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību, interpretāciju³. Konkrētāk, *Oberste Berufungs- und Disziplinarkommission* [Augstākā apelācijas un disciplinārlietu komisija] (turpmāk tekstā — “*OBDK*”) vēlas zināt, vai, ņemot vērā Direktīvas 89/48 mērķus, ir pieļaujami, ka Kopienas dalībvalsts pilsonis, kas visu savu augstāko izglītību ir ieguvis savā izcelsmes valstī — Austrijā — un kas, izmantojot sava augstākās izglītības diploma līdzvērtības atzīšanu, Spānijā ir ieguvis diplomu, kas viņam šajā valstī ļauj sākt darbību advokāta profesijā, var izmantot sava Spānijā iegūtā augstākās izglītības diploma savstarpējo atzīšanu Austrijā, lai šajā profesijā strādātu savā izcelsmes valstī, lai gan viņš Spānijā nav ieguvis

profesionālo pieredzi tādā apmērā, kāds Austrijā tiek prasīts kā priekšnosacījums.

II — Piemērojamie tiesību akti

A — Kopienas tiesības

2. Pamata lietai piemērojamā kādreizējā Direktīva 89/48, kas spēku zaudēja 2007. gada 20. oktobrī, kad spēkā stājās Direktīva 2005/36 par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu⁴, regulēja augstākās izglītības diplomu,

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

2 — Saskaņā ar Lisabonas Līgumu, kas parakstīts Lisabonā 2007. gada 13. decembrī (OV C 306, 1. lpp.) un ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, prejudiciālo tiesvedību turpmāk regulē Līguma par Eiropas Savienības darbību [LESD] 267. pants.

3 — OV 1989, L 19, 16. lpp.

4 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīva 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV L 255, 22. lpp.). Direktīvā 2005/36 ir konsolidēts tiesiskais stāvoklis profesionālās kvalifikācijas atzīšanas jomā. Tajā ir apkopotas trīs horizontālās direktīvas par vispārīgo regulējumu un 12 atsevišķās jeb speciālās direktīvas. Tā attiecas uz visiem kādas dalībvalsts pilsoņiem, kuri vēlas pašnodarbinātās personas vai darbinieka statusā sākt darbību reglamentētā profesijā kādā citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā viņi ir ieguvuši savu profesionālo kvalifikāciju.

kas tiek piešķirti par vismaz trīs gadus ilgās profesionālās izglītības pabeigšanu, savstarpējo atzīšanu dalībvalstīs.

lai ļautu attiecīgajām personām strādāt profesijās, kurās attiecīgajā dalībvalstī ir nepieciešama pēcvidusskolas izglītība, ar noteikumu, ka tām ir tāds diploms, kas ļauj darboties attiecīgā profesijā un kas ir izsniegts par vismaz trīs gadu studiju programmu citā dalībvalstī”.

3. Direktīvas 89/48 preambulas pirmajā apsvērumā ir teikts:

“tā kā saskaņā ar Līguma 3. panta c) apakšpunktu viens no Kopienas mērķiem ir tādu šķēršļu likvidēšana starp dalībvalstīm, kas ierobežo personu pārvietošanās un pakalpojumu aprites brīvību; tā kā dalībvalstu pilsoņiem tas jo īpaši nozīmē iespēju veikt kvalificētu darbu pašnodarbinātas personas vai darbinieka statusā dalībvalstī ārpus tās dalībvalsts, kurā tie ir ieguvuši profesionālo kvalifikāciju”.

4. Šīs direktīvas preambulas trešajā apsvērumā ir teikts:

“tā kā nolūkā operatīvi reaģēt uz to, ko sagaida Kopienas valstu pilsoņi, kuriem ir augstākās izglītības diplomi, kas ir izsniegti par profesionālo izglītību dalībvalstī ārpus tās, kurā viņi vēlas darboties savā profesijā, būtu arī jāievieš cita šādu diplomu atzīšanas metode,

5. Direktīvas preambulas piektajā apsvērumā ir teikts:

“tā kā tām profesijām, kurām Kopiena nav noteikusi nepieciešamās kvalifikācijas obligāto līmeni, dalībvalstis patur tiesības noteikt šādu līmeni nolūkā garantēt to teritorijā sniegto pakalpojumu kvalitāti; tā kā tās tomēr, nepārkāpjot savas saistības, kas izklāstītas Līguma 5. pantā, nevar prasīt, lai dalībvalsts pilsonis iegūtu to kvalifikāciju, ko parasti nosaka tikai attiecībā uz diplomiem, kas ir izsniegti pašu valstu izglītības sistēmā, ja attiecīgā persona jau ir pilnībā vai daļēji ieguvusi minēto kvalifikāciju citā dalībvalstī; tā kā rezultātā jebkurai dalībvalstij, kurā reglamentē kādu profesiju, tiek prasīts ņemt vērā citā dalībvalstī iegūtu kvalifikāciju un noteikt, vai attiecīgā kvalifikācija atbilst tai, ko pieprasa attiecīgā dalībvalsts”.

6. Direktīvas 89/48 1. panta a), b) un g) apakšpunktā ir noteikts, ka:

reglamentētu kvalificētu darbu attiecīgajā dalībvalstī,

“Šajā direktīvā izmanto šādas definīcijas:

a) diploms: jebkāds diploms, sertifikāts vai cits kvalifikāciju apliecinošs dokuments, vai jebkāds šādu diplomu, sertifikātu vai citu apliecinājumu komplekts:

- ar noteikumu, ka izglītība, ko apliecina diploms, sertifikāts vai cits kvalifikāciju apliecinošs dokuments, ir iegūta galvenokārt Kopienā, vai arī tā īpašniekam ir triju gadu tās dalībvalsts, kas ir atzinusi trešās valsts diplomu, sertifikātu vai citu kvalifikāciju apliecināšanu dokumentu, sertifikātu profesionālā pieredze.

- ko ir piešķirusi kompetenta iestāde dalībvalstī, kura ir nozīmēta saskaņā ar valsts normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem,

Šādus dokumentus pielīdzina diplomam, kas minēts pirmajā daļā: jebkādu diplomu, sertifikātu vai citu kvalifikāciju apliecināšanu dokumentu, vai jebkādu šādu diplomu, sertifikātu vai citu apliecinājumu komplektu, ko ir piešķirusi kompetenta iestāde dalībvalstī, ja tas ir piešķirts, sekmīgi pabeidzot Kopienā iegūtu izglītību, un kompetentā iestāde tajā dalībvalstī to atzīst par līdzvērtīgu, un ja tas piešķir tādas pašas tiesības attiecībā uz reglamentēta kvalificēta darba sāksanu un veikšanu attiecīgajā dalībvalstī;

- kas apliecina, ka tā īpašnieks ir sekmīgi pabeidzis vismaz trīs gadu vai līdzvērtīga ilguma nepilna laika pēcvidusskolas programmu universitātē vai augstskolā, vai kādā citā līdzīga līmeņa mācību iestādē un, ja vajadzīgs, ka tas ir sekmīgi pabeidzis profesionālās mācības, kas ir nepieciešamas papildus pēcvidusskolas programmai, un

b) attiecīgā dalībvalsts: dalībvalsts, kurā kādas dalībvalsts pilsonis iesniedz pieteikumu nolūkā veikt reglamentētu kvalificētu darbu šajā dalībvalstī, kas nav tā pati, kurā tas ir ieguvis diplomu vai veicis atbilstīgu kvalificēto darbu;

[..]

kas apliecina, ka tā īpašniekam ir vajadzīgā profesionālā kvalifikācija, lai uzņemtos vai veiktu

g) kvalifikācijas atbilstības pārbaude: pārbaude, ko attiecina tikai uz kandidāta

profesionālajām zināšanām un ko veic kompetentas iestādes attiecīgajā dalībvalstī nolūkā novērtēt kandidāta spēju veikt reglamentētu kvalificētu darbu šajā dalībvalstī.

atbilstības pārbaudei, minētajā valstī nosaka kompetentās iestādes.”

7. Direktīvas 89/48 2. panta pirmajā daļā ir paredzēts:

Lai atļautu šīs pārbaudes veikšanu, kompetentās iestādes sastāda to disciplīnu sarakstu, uz kurām, pamatojoties uz dalībvalstī prasītās izglītības salīdzinājumu ar kandidāta iegūto izglītību, neattiecas kandidāta diploms vai cits kvalifikāciju apliecināošs dokuments.

“Šī direktīva attiecas uz jebkuru dalībvalsts pilsoni, kurš vēlas veikt reglamentētu kvalificētu darbu attiecīgajā dalībvalstī kā pašnodarbināta persona vai darbinieks.”

Kvalifikācijas atbilstības pārbaudē jāņem vērā tas, ka kandidāts ir kvalificēts profesionālis izcelsmes dalībvalstī vai dalībvalstī, no kuras tas ir ieradies. Tā attiecas uz izvēlētajām sarakstā esošajām disciplīnām, kurās zināšanas ir būtisks priekšnoteikums, lai varētu veikt atbilstīgo kvalificēto darbu attiecīgajā dalībvalstī. Pārbaudīt var arī zināšanas par profesionālajiem noteikumiem, kas attiecīgajā dalībvalstī attiecas uz konkrētajām darbībām. Sīki izstrādātu kvalifikācijas atbilstības pārbaudes piemērošanas kārtību nosaka attiecīgās valsts kompetentās iestādes, pienācīgi ievērojot Kopienas tiesību normas.

8. Direktīvas 89/48 3. panta pirmās daļas a) apakšpunktā ir noteikts:

“Ja attiecīgajā dalībvalstī, lai sāktu vai veiktu reglamentētu kvalificētu darbu, ir vajadzīgs diploms, kompetentā iestāde nedrīkst, pamatojoties uz nepietiekamu kvalifikāciju, atteikt dalībvalsts pilsonim atļauju sākt vai veikt attiecīgo kvalificēto darbu ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi attiecas uz tās pilsoņiem:

Kandidāta statusu attiecīgajā dalībvalstī, kurš vēlas sagatavoties profesionalitātes

a) ja kandidātam ir tāds diploms, kas tiek prasīts citā dalībvalstī, lai uzņemtos vai veiktu attiecīgo kvalificēto darbu tās teritorijā, un ja šāds diploms ir ticis piešķirts dalībvalstī; [..].”

9. Direktīvas 89/48 4. pantā noteikts:

nosaka tāpat kā izglītībai, kas definēta 1. panta a) apakšpunkta pirmajā daļā.

“1. Neatkarīgi no 3. panta attiecīgā dalībvalsts var arī pieprasīt, lai kandidāts:

Piemērojot šos noteikumus, jāņem vērā 3. panta b) apakšpunktā minētā profesionālā pieredze.

a) sniegtu profesionālās pieredzes apliecinājumu, ja tā pieteikumā minētais izglītības laiks, kā noteikts 3. panta a) un b) apakšpunktā, ir vismaz vienu gadu īsāks nekā attiecīgajā dalībvalstī prasītais laiks. Šādā gadījumā pieprasītais profesionālās pieredzes laikposms:

Jebkurā gadījumā prasītā profesionālā pieredze nedrīkst pārsniegt četrus gadus;

— nedrīkst divas reizes pārsniegt trūkstošo laikposmu, ja tas attiecas uz pēcvidusskolas studijām un/vai pārbaudes praksi, kas ir veikta profesionāļa uzraudzībā un vadībā un beidzas ar pārbaudījumu;

b) pabeigtu adaptācijas laikposmu, kas nepārsniedz trīs gadus, vai veiktu kvalifikācijas atbilstības pārbaudi:

— ja izglītības, ko tas saņēmis, kā noteikts 3. panta a) un b) apakšpunktā, saturs ievērojami atšķiras no attiecīgās dalībvalsts pieprasītā, vai

— nedrīkst pārsniegt trūkstošo laikposmu, ja tas attiecas uz profesionālo praksi, kas iegūta, palīdzot kvalificētam profesijas pārstāvim.

— ja gadījumā, kas minēts 3. panta a) apakšpunktā, attiecīgajā dalībvalstī reglamentēts kvalificēts darbs ietver vienu vai vairākas reglamentētas profesionālas darbības, kas neietilpst tajā dalībvalstī reglamentētajā kvalificētajā darbā, no kurienes ieradies kandidāts, un šī atšķirība atbilst

Attiecībā uz diplomiem, kas minēti 1. panta a) apakšpunkta pēdējā daļā, izglītības ilgumu, ko atzīst par līdzvērtīgu,

īpašajai izglītībai, ko pieprasa attiecīgajā dalībvalstī, un attiecas uz saturu, kurš ievērojami atšķiras no tā, kam atbilst kandidāta minētais diploms, vai

2. Attiecīgā dalībvalsts tomēr nedrīkst kopā piemērot 1. punkta a) un b) apakšpunkta noteikumus.”

B — Dalībvalsts tiesības

- ja, gadījumā, kas minēts 3. panta b) apakšpunktā, kvalificēts darbs, kas reglamentēts attiecīgajā dalībvalstī, ietver vienu vai vairākas reglamentētas profesionālas darbības, kas neietilpst tajā dalībvalstī reglamentētajā kvalificētajā darbā, no kuru ieradies kandidāts, un šī atšķirība atbilst īpašajai izglītībai, ko pieprasa attiecīgajā dalībvalstī, un attiecas uz saturu, kurš ievērojami atšķiras no tā, uz ko attiecas kandidāta minētais oficiālās kvalifikācijas apliecinājums.

Ja attiecīgā dalībvalsts izmanto šo iespēju, tai ir jādod kandidātam tiesības izvēlēties starp adaptācijas laikposmu un kvalifikācijas atbilstības pārbaudi. Atkāpjoties no šā principa, profesijām, kuru praksē ir nepieciešamas precīzas attiecīgās valsts tiesību aktu zināšanas un attiecībā uz kurām konsultāciju un/vai palīdzības sniegšana saistībā ar valsts tiesību aktiem ir būtisks un pastāvīgs profesionālās darbības aspekts, dalībvalsts drīkst noteikt vai nu adaptācijas laikposmu, vai arī profesionalitātes pārbaudi. Ja attiecīgā dalībvalsts paredz attiecībā uz citām profesijām ieviest atkāpes attiecībā uz kandidāta tiesībām izvēlēties, piemēro 10. pantā izklāstīto kārtību.

10. Saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegto informāciju izskatāmajā lietā ir jāpiemēro *Bundesgesetz über den freien Dienstleistungsverkehr und die Niederlassung von europäischen Rechtsanwälten* [Federālais likums par Eiropas advokātu pakalpojumu brīvu apriti un reģistrāciju] (turpmāk tekstā — “EuRAG”).

11. *EuRAG* 24. panta 1. punktā ir noteikts:

“1) Eiropas Savienības dalībvalstu un pārējo Eiropas Ekonomikas zonas līguma dalībvalstu pilsoņi, kuri ir ieguvuši diplomu, no kā izriet, ka tā īpašnieks atbilst profesionāliem priekšnosacījumiem, lai tieši iegūtu tiesības sākt darbību kādā no šā federālā likuma pielikumā minētajām profesijām, pēc pieteikuma iesniegšanas ir reģistrējami advokātu reģistrā (*Rechtsanwaltsordnung* 1. panta 1. punkts), ja viņi ir sekmīgi nokārtojuši kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumu.

2) Diploms 1. punkta izpratnē ir jebkāds diploms, sertifikāts vai cits kvalifikāciju apliecināošs dokuments Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvas 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību, izpratnē. [...]”

EuRAG 27. pantā ir paredzēts:

2) Šīs prasības ir šādas:

[..]

“Par pielaišanu kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumam uz pieteicēja iesnieguma pamata izlemj *Rechtsanwaltsprüfungscommission* priekšsēdētājs pēc saskaņošanas ar attiecīgās *Oberlandesgericht* atrašanās vietā esošo *Rechtsanwaltskammer*, vēlākais, četrus mēnešus pēc tam, kad pieteicējs ir iesniedzis visus dokumentus.”

- d) praktizēšana likumā paredzētajā veidā un ilgumā;
- e) sekmīgi nokārtots advokāta eksāmens; [..].”

14. *RAO* 2. pantā attiecībā uz praksi ir noteikts:

12. Turklāt, kā norāda iesniedzējtiesa, ir piemērojams arī Austrijas *Rechtsanwaltsordnung* (turpmāk tekstā — “*RAO*”) [Advokatūras noteikumu] regulējums.

“1) Praktizēšanai advokāta profesijā nepieciešamā prakse izpaužas kā juridiska darbība tiesā vai prokuratūrā un advokāta birojā; [..]

2) Prakse 1. punkta izpratnē ilgst piecus gadus.”

13. *RAO* 1. pantā attiecībā uz reģistrāciju advokātu reģistrā ir paredzēts:

15. Advokāta eksāmenu regulē Austrijas *Rechtsanwaltsprüfungsgesetz* [Advokāta eksāmenu likums] (turpmāk tekstā — “*RAPG*”), kura 1. pantā teikts:

“1) Lai strādātu advokāta profesijā [Austrijas Republikā], nav vajadzīgs, ka [personu] iecel kāda iestāde; pietiekams ir pierādījums par turpmāk uzskaitīto prasību izpildi un reģistrācija advokātu reģistrā (5. un 5.a pants).

“Advokāta eksāmenā tiek pierādītas praktizēšanai advokāta profesijā vajadzīgās spējas un zināšanas, īpaši eksāmena kārtotāja spēja uzsākt un kārtot advokātam uzdotās publiskās

un privātās lietas, kā arī prasme izveidot juridiskus dokumentus un atzinumus, kā arī spēja rakstveidā un mutvārdos izklāstīt juridiskos un faktiskos lietas apstākļus.”

Rechtsanwaltsprüfungscommission beim Oberlandesgericht Graz [Grācas Reģionālās augstākās tiesas eksaminācijas komisijā] iesniedza pieteikumu par pielaišanu atbilstības pārbaudījumam atbilstoši *Bundesgesetz über den freien Dienstleistungsverkehr und die Niederlassung von europäischen Rechtsanwälten in Österreich (EuRAG)* 28. pantam. Vienlaikus, atsaucoties uz *EuRAG* 29. pantu, viņš iesniedza pieteikumu par atbrīvošanu no visiem šā pārbaudījuma priekšmetiem.

III — Fakti, pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

16. Austrijas pilsonis R. Kollers [R. Koller] tiesību zinātņu studijas Grācas universitātē pabeidza 2002. gada 25. novembrī, iegūstot [akadēmisko] nosaukumu “Magister der Rechtswissenschaften” [tiesību zinātņu maģistrs]. Spānijas Izglītības un zinātnes ministrija ar savu 2004. gada 10. novembra lēmumu šo akadēmisko nosaukumu (pēc studiju kursiem un papildu pārbaudījumiem Madrides universitātē) atzina par līdzvērtīgu Spānijas akadēmiskajam nosaukumam “Licenciado en Derecho” un piešķīra R. Kolleram tiesības lietot šo Spānijas akadēmisko nosaukumu⁵. Pamatojoties uz to, Madrides advokātu kolēģija 2005. gada 14. martā R. Kolleram atļāva izmantot profesionālo nosaukumu “abogado”.

18. *Rechtsanwaltsprüfungscommission* ar 2005. gada 11. augusta lēmumu šos pieteikumus noraidīja. R. Kollera iesniegums *OBDK*, kurā viņš apstrīdēja šo lēmumu, netika atbalstīts. Pamatojoties uz viņa sūdzību, *Verfassungsgerichtshof* [Konstitucionālā tiesa] 2008. gada 13. martā lēmumu atcēla un uzdeva *OBDK* no jauna lemt par R. Kollera pielaišanu atbilstības pārbaudījumam.

19. *OBDK* ir apturējusi tiesvedību un uzdod Tiesai šādus jautājumus prejudiciāla nolēuma sniegšanai:

“1) Vai Direktīva 89/48/EEK ir jāpiemēro Austrijas pilsonim, ja

17. Pēc tam, kad R. Kollers Spānijā dažas nedēļas bija darbojies advokāta profesijā, viņš 2005. gada 5. aprīli

a) viņš ir sekmīgi pabeidzis tiesību zinātņu studijas Austrijā un ar grāda piešķiršanas lēmumu viņam ir piešķirts akadēmiskais grāds “Magister der Rechtswissenschaften” [tiesību zinātņu maģistrs],

5 — No lietas materiāliem izriet, ka grāda pielīdzināšana tika veikta, pamatojoties uz Karaļa 1987. gada 16. janvāra Likumdošanas dekrētu Nr. 86/1987 (1987. gada 23. janvāra *BOE*), kas pa šo laiku ir aizstāts ar Karaļa 2004. gada 20. februāra Likumdošanas dekrētu Nr. 285/2004 (2004. gada 4. marta *BOE*).

- b) pēc papildu pārbaudījumu nokārtošanas Spānijas universitātē, kurā studiju ilgums bija mazāks par trim gadiem, viņam ar Spānijas Karalistes Izglītības un zinātnes ministrijas atzišanas apliecību ir tikušas piešķirtas tiesības lietot Austrijas profesionālajam nosaukumam līdzvērtīgu spēņu nosaukumu “Licenciado en Derecho” un
2. panta 2. punkts), ja pieteikuma iesniedzējs Spānijā bez pielīdzināmas prakses prasības tiek pieļauts “abogado” praktizēšanai profesijā un tur šajā profesijā ir strādājis trīs nedēļas līdz pieteikuma iesniegšanai un pirmās instances lēmuma taisīšanas brīdī, augstākais, piecus mēnešus?”
- c) viņš, piesakoties Madrides advokātu kolēģijā, ir saņēmis tiesības izmantot profesionālo nosaukumu “abogado” un Spānijā faktiski trīs nedēļas pirms pieteikuma iesniegšanas un pirmās instances lēmuma taisīšanas brīdī, augstākais, piecus mēnešus ir strādājis advokāta profesijā.

IV — Tiesvedība Tiesā

- 2) Gadījumā, ja uz pirmo jautājumu tiktu atbildēts apstiprinoši:

20. Ar 2009. gada 16. martu datētais rīkojums par prejudiciālu jautājumu uzdošanu Tiesas kancelejā tika saņemts 2009. gada 1. aprīlī.

Vai *EuRAG* 24. pants ir interpretējams tādējādi, ka ar Direktīvu 89/48/EEK ir saderīgi, ja tiesību zinātņu studiju pabeigšana Austrijā, kā arī pēc papildu pārbaudījumu nokārtošanas Spānijas universitātē pēc mazāk nekā trīs gadiem iegūtas tiesības izmantot spēņu akadēmisko nosaukumu “Licenciado en Derecho” nav pietiekams pielaišanai atbilstības pārbaudījumam Austrijā atbilstoši *EuRAG* 24. panta 1. punktam bez pierādījuma par praksi, kas prasīta valsts tiesību aktos (*RAO*

21. Tiesas statūtu 23. pantā minētajā termiņā rakstveida apsvērumus ir iesniedzis pamattiesvedības pieteicējs, Spānijas Karalistes valdība, Austrijas Republikas valdība, Čehijas Republikas valdība un Grieķijas Republikas valdība, kā arī Komisija.

22. Tiesa procesa virzības pasākumu ietvaros procesa dalībniekiem uzdeva vienu jautājumu, uz ko tie atbildēja.

23. Tā kā neviens procesa dalībnieks nepieprasīja mutvārdu procesa uzsākšanu, pēc Tiesas 2010. gada 9. februāra vispārējās sapulces varēja tikt izstrādāti secinājumi šajā lietā.

Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta izpratnē.

V — Lietas dalībnieku galvenie argumenti

A — *Piekritība Tiesai*

24. *Grieķijas valdība* un *Komisija* uzskata, ka *OBDK* piemīt visas saskaņā ar judikatūru vajadzīgās īpašības, lai tā tiktu atzīta par tiesu EKL 234. panta izpratnē. Attiecīgi viņi piekrit, ka šī lieta ir piekritīga Tiesai.

26. *Austrijas valdība*, *Grieķijas valdība* un *Čehijas valdība* norāda, ka līdzīga problemātika pastāvēja arī 2009. gada 29. janvāra spriedumā lietā *C-311/06 Cavallera*⁶, proti, saistībā ar Itālijas pilsoņa pieteikumu reģistrēšanai savas dzimtās valsts inženieru arodapvienībā — pēc tam, kad viņš bija lūdzis grāda pielīdzināšanas procedūras ietvaros atzīt sava universitātes diploma līdzvērtību Spānijas augstākās izglītības diplomam. Austrijas Republikas valdība un Čehijas Republikas valdība uzskata, ka ģenerāladvokāta secinājumi minētajā lietā (skat. 55. un turpmākos punktus) ir attiecināmi arī uz šo lietu.

27. *Austrijas valdība* uzskata, ka R. Kollera akadēmiskā grāda pielīdzināšana Spānijā un viņa reģistrācija Madrides advokātu kolēģijā nepieļauj Spānijā iegūtās kvalifikācijas un profesionālās pieredzes pārbaudīšanu. Lai gan tieši šo prasību izpildes pārbaude esot priekšnosacījums tam, lai uzsāktu darbību advokāta profesijā.

B — *Par pirmo prejudiciālo jautājumu*

25. Visi procesa dalībnieki ir vienprātīgi, ka no R. Kollera saņemtie diplomi ir jāpārbauda, vai tie var tikt uzskatīti par “diplomiem”

28. *Čehijas valdība* uzskata, ka tiesību izmantot profesionālo nosaukumu “abogado”

6 — Krājums, I-415. lpp.

atzišana nevar tikt traktēta kā diploms Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta izpratnē, jo šo tiesību piešķiršana esot piesaistīta tikai tiesību izmantot akadēmisko nosaukumu “Licenciado en Derecho” atzišanai, nepieprasot papildu izglītību, pārbaudījumu vai profesionālo pieredzi.

Austriju, jo neesot izpildīts pat minimālais priekšnosacījums — trīsgadīgas studijas pēc vidusskolas pabeigšanas.

29. Savukārt *Grieķijas valdība* apgalvo, ka Austrijas augstākās izglītības diploma “Magister der Rechtswissenschaften” “līdzvērtība” Spānijas diplomam “Licenciado en Derecho” ir saistāma ar kādu procedūru, kas Spānijas likumdošanā gan esot paredzēta, tomēr neesot saderīga nedz ar Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšapakšpunkta burtu, nedz tā garu. *Grieķijas valdība* uzskata, ka Spānijai gan nevar liegt saglabāt diplomu savstarpējās atzišanas sistēmu, lai gan akadēmiskā atzišana Spānijā, kas esot iestarpināta starp akadēmisko nosaukumu un (plānoto) praktizēšanu advokāta profesijā Austrijā, šķeļot diploma jēdziena viengabalainību, jo tā ļaujot vienu jēdziena daļu pakļaut ārpus direktīvas regulējuma esošai procedūrai. Attiecībā uz Direktīvas 89/48 piemērošanu Austrijā akadēmiskā atzišana, kas notika Spānijā, neesot uzskatāma ne par vienu no vispārējā augstākās izglītības diplomu atzišanas sistēmas regulējuma noslēgumā paredzētajām, likumā noteiktajām izlīdzinošām procedūrām [*Ausgleichsverfahren*]. Tā arī neesot uzskatāma par tāda jauna nosaukuma iegūšanu “brīvā formā”, kas autonomi rada iespēju praktizēt “abogado” profesijā Spānijā un pēc tam — eksportēt šo jauno diplomu uz

30. Turklāt *Grieķijas valdība* paskaidro, ka arī tādā gadījumā, ja trūkstošais praktizēšanas laiks profesijā varētu tikt pielīdzināts profesionālajai pieredzei, kas iegūta, praktizējot profesijā kādā citā dalībvalstī (kā to prasot vispārējā atzišanas sistēmā noteiktā izlīdzinošā procedūra [*Ausgleichsverfahren*]), R. Kolleram trūkst atbilstoša laika abās valstīs, jo attiecībā uz viņu var uzskatīt, ka viņš profesijā piecus mēnešus ir praktizējis Spānijā.

31. Tādēļ *Austrijas valdība*, *Grieķijas valdība* un *Čehijas valdība* ierosina uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt noliedzoši. Piesardzības pēc *Grieķijas valdība* norāda, ka šajā lietā, kā arī lietā *Cavallera* ir izvirzīts jautājums par dalībvalstu izglītības sistēmu apiešanu. Tā jautā, vai šī lieta varot tikt izskatīta no tiesību ļaunprātīgas izmantošanas skatu punkta.

32. R. Kollers, *Spānijas valdība* un *Komissija* turpretī apgalvo, ka pamata lietā ir piemērojama Direktīva 89/48, turklāt attiecīgie profesionālie nosaukumi atbilstot visiem priekšnosacījumiem, kas izvirzīti “diplomam” Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta izpratnē.

33. Pirmkārt, saskaņā ar Spānijas tiesību normām Izglītības un zinātnes ministrija un Madrides advokātu kolēģija esot kompetenta atzīt Austrijā iegūtu nosaukuma līdzvērtīgumu un piešķirt profesionālo nosaukumu “abogado”.

34. Otrkārt, no strīdigajiem oficiālās kvalifikācijas apliecinājumiem izrietot, ka apliecību īpašnieks esot “pabeidzis [...] vismaz trīsgadīgas studijas [...] universitātē”. *Komisija* norāda, ka R. Kolleram esot akadēmiskais nosaukums “Magister der Rechtswissenschaften”, un paskaidro, ka Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunktā neesot paredzēta prasība, ka papildus studijām būtu jāpabeidz arī profesionālā izglītība.

35. Treškārt, strīdīgie oficiālās kvalifikācijas apliecinājumi liecinot, ka “apliecību īpašnieks atbilstot profesionālajiem priekšnosacījumiem, kas ir vajadzīgi, lai šajā dalībvalstī uzsāktu vai praktizētu kādā reglamentētā profesijā”. Spānijas valdība paskaidro, ka ārvalstu diplomu pielīdzināšanai Spānijā esot tādas pašas tiesiskās sekas kā apzīmējumam “Licenciado en Derecho”, proti, tiesības sākt darbību advokāta profesijā. *Komisija* un *R. Kollers* šajā sakarā apgalvo, ka labuma guvējs šo iespēju arī esot izmantojis.

36. Turklāt *Komisija* akcentē faktu, ka R. Kollers atbilstoši Direktīvas 89/48 1. panta

a) apakšpunkta prasībām visus izglītības posmus (studijas universitātē Austrijā, papildu pārbaudījumi Spānijā) ir pabeidzis Kopienas ietvaros. *R. Kollers* norāda, ka saskaņā ar Direktīvas 89/48 8. panta 1. punktu (kā to Tiesa interpretējusi savā 2008. gada 23. oktobra spriedumā lietā ⁷⁾) attiecīgajai valstij esot pienākums kādas citas dalībvalsts iestādes izsniegtu diplomu atzīt arī tādā gadījumā, ja ar šo diplomu tiek apliecināta izglītība, kas pilnīgi vai daļēji ir iegūta attiecīgajā valstī.

37. Papildus tam *R. Kollers* un *Komisija* paskaidro, ka šī lieta būtiski atšķiras no lietas *Cavallera* tādā ziņā, ka R. Kollera stāvoklis neatklāj nevienu no tiem “robiem”, kas atklājās minētajā lietā. Tā, piemēram, Spānijas Izglītības un zinātnes ministrija savu atzišanu nepamatoja tikai ar to vien, ka tika konstatēta universitātes studiju pabeigšana Austrijā. Drīzāk lēmums par atzišanu tika balstīts uz papildu pārbaudījumu nokārtošanu Madrides universitātē.

38. *Komisija* uzskata, ka spriedumā lietā *Cavallera* nav runa par priekšnosacījumu, lai Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta pirmās daļas otrajā ievilkumā minētās trīsgadīgās

7 — C-274/05 *Komisija/Griekija* Krājums, I-7969. lpp., 31. un 35. punkts.

studijas būtu pabeigtas kādā citā dalībvalstī (nevis attiecīgajā valstī), bet tikai prasīts, lai kvalifikācijas, ko apliecina nosaukums, tiek “pilnīgi vai daļēji iegūtas tās dalībvalsts izglītības sistēmas ietvaros, kurā strīdīgais oficiālās kvalifikācijas apliecinājums ir ticis izsniegts”⁸. Komisija šajā sakarā īpaši izceļ apstākli, ka R. Kollers lēmumā par atzīšanu apliecināto kvalifikāciju katrā ziņā daļēji, t.i., ciktāl tas attiecoties uz zināšanām Spānijas tiesībās, ko apliecina pēc studiju kursu pabeigšanas nokārtotie papildu pārbaudījumi, esot ieguvis Spānijā.

39. Runājot par Direktīvas 89/48 jēgu un nolūku, noteicošais, pēc Komisijas domām, ir tas, vai oficiālās kvalifikācijas apliecinājums noteikti apliecina papildu kvalifikāciju, kas iegūta citā dalībvalstī un kas tur dod tiesības uzsākt darbību reglamentētā profesijā. Šī prasība novēršot to, ka tam pietiktu jau ar attiecīgajā valstī iegūtā augstākās izglītības diploma pielīdzināšanu vien. Turklāt Komisija apgalvo, ka Tiesa spriedumā lietā *Cavallera* nepieprasot, ka oficiālās kvalifikācijas apliecinājumam katrā gadījumā būtu jāapliecina arī profesionālā pieredze. Drīzāk no Tiesas formulējuma izrietot, ka vienīgi šo elementu kumulatīvas neesamības dēļ oficiālās kvalifikācijas

apliecinājumu nevar uzskatīt par “diplomu” Direktīvas 89/48 izpratnē, jo trūkst saiknes ar izsniedzšo dalībvalsti.

40. Savukārt R. Kollers argumentē, ka Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā esot paredzēts, ka var tikt pieprasīti pierādījumi par profesionālo pieredzi, ja izglītības ilgums ir par vismaz vienu gadu īsāks nekā attiecīgajā valstī paredzētais izglītības ilgums. Pēc viņa domām, no viņa nevar prasīt šādu pierādījumu, jo viņš varot uzrādīt diplomu par Austrijā pabeigtām studijām un diplomu, kas apliecina studijas Spānijā, kuru ilgums pārsniedz trīs gadus.

C — Par otro prejudiciālo jautājumu

41. Komisija paskaidro, ka ar Direktīvas 89/48 3. panta a) apakšpunktu neesot saderīga tāda dalībvalsts tiesību norma, kurā paredzēts, ka tāda diploma, kāds aprakstīts pirmajā prejudiciālajā jautājumā, īpašnieks bez pierādījumiem par dalībvalsts tiesībās paredzēto praksi netiek pielaists pie kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma. Saskaņā ar šo normu attiecīgā valsts nevarot pieteikuma iesniedzējam trūkstošas kvalifikācijas dēļ liegt tiesības uzsākt darbību reglamentētā profesijā, ja pieteikuma iesniedzējam ir diploms Direktīvas 89/48 1. panta izpratnē.

⁸ — Iepriekš 6. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Cavallera* (55. punkts).

42. Komisija norāda, ka kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma nolūks esot konstatēt, vai pieteikuma iesniedzējs ir piemērots, lai attiecīgajā valstī praktizētu reglamentētajā profesijā. Austrija nevarot pieteikuma iesniedzējiem liegt kārtot kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumu, ja tās kvalifikācijas prasības atšķiras no attiecīgās valsts prasībām.

43. Šajā sakarā *Spānijas valdība* izvirza argumentu, ka akadēmiskā nosaukuma “Licenciado en Derecho”, kas Spānijā ļauj uzsākt darbību advokāta profesijā, īpašniekiem nevar pieprasīt, lai viņi izietu praksi, kas vajadzīga, lai šajā profesijā varētu praktizēt Austrijā. Spānijas valdība arī apgalvo, ka nevar tikt pieprasīta profesionālā pieredze. Turklāt 2004. gada 10. novembra ministrijas rīkojums esot saderīgs ar Direktīvu 89/48 un atbilstoši tam esot jāļauj pieteikuma iesniedzējam Austrijā kārtot kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumu bez vajadzības uzrādīt pierādījumus par pabeigtu praksi.

44. *Komisija* un *R. Kollers* secina, ka ar Direktīvu 89/48 neesot saderīga tāda dalībvalsts tiesību norma, kurā paredzēts, ka tāda diploma īpašnieks, par kādu ir runa pamata lietā, bez pierādījumiem par dalībvalsts tiesībās prasīto praksi neesot pielaižams pie kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma.

45. *R. Kollers* īpaši uzsver to, ka tāda Direktīvas 89/48 un *EuRAG* 24. panta interpretācija, atbilstoši kurai būtu nepieciešams kvalifikācijas atbilstības pārbaudījums vai adaptācijas

laikposms [*Anpassungslehrgang*], nebūtu saderīga ar Kopieņu tiesībām. Norādot uz Direktīvas 89/48 4. pantu un Tiesas judikatūru, viņš paskaidro, ka esot jāļauj viņam uzsākt darbību advokāta profesijā, taču bez prasības kārtot kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumu. Šajā sakarā viņš argumentē, ka nepastāv nekāda būtiska atšķirība starp viņa izglītību un attiecīgajā valstī paredzēto izglītību.

46. *R. Kollers* uzskata, ka no otrā prejudiciālā jautājuma var netieši secināt, ka viņam tiek pārņemta tiesību ļaunprātīga izmantošana, lai gan Austrijas *Verfassungsgerichtshof* jau ir noliegusi, ka viņa lietā būtu konstatējama rīcība, kas liecina par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu. Tādēļ pārmetumu par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu nevarot pamatot nedz ar Kopieņu tiesībām, nedz ar Tiesas judikatūru. Viņa gadījumā arī nevarot prezumēt, ka viņš esot vēlējis apiet attiecīgās normas.

VI — Vērtējums

A — Ievads

47. Lidz ar Direktīvas 89/48 pieņemšanu akadēmiski izglīto personu pārvietošanās brīvības regulējumā notika svarīgs pavērsiens. Ja

Kopienas likumdevēji 1970. gados vispirms orientējās uz dalībvalstu normu tuvināšanu, kuras regulēja pieeju konkrētām profesijām (tā dēvētā sektoriālā jeb vertikālā pieeja), tad vēlāk (akadēmisko diplomu savstarpējās atzišanas vienkāršošanas nolūkā) viņi izlēma — ne vienmēr vienkārši paveicamo tiesību aktu saskaņošanu atsevišķu profesiju jomā papildināt ar jaunu, vispārēju pieeju, kas sniedz pāri atsevišķām profesiju robežām (tā dēvētā horizontālā pieeja) un kuras pamatā bija jauns princips — savstarpēja uzticēšanās par to līdzvērtību⁹. Kopienas likumdevēji šajā sakarā balstījās uz pamatpieņēmumu, ka dalībvalstu akadēmiskās programmas būtiskajos

jautājumos ir salīdzināmas¹⁰. Apzinoties acīmredzamās atšķirības, kas pastāv konkrētās jomās, vispirms jau juridiskajā izglītībā¹¹, Kopienas likumdevēji Direktīvā 89/48 tomēr iekļāva atsevišķas speciālās normas, kas dalībvalstīm dod iespēju iespējamās atrunas attiecībā uz diplomu līdzvērtību novērst tādējādi, ka tām izņēmuma kārtā tiek ļauts ar vienkāršotiem nosacījumiem pārbaudīt to personu specialitātes kvalifikāciju, kuras lūdz atzīt diplomus, ko viņi ieguvuši ārvalstīs.

9 — Par sekundāro tiesību — koordinējošo un atzišanas direktīvu — sistēmu, kā arī Direktīvas 89/48 priekšvēsturi skat. Görlitz, N., "Gemeinschaftsrechtliche Diplomanerkennungspflichten und Zugang zum deutschen Vorbereitungsdienst — Die primär- und sekundärrechtliche Verpflichtung der EU-Staaten zur Äquivalenzzüberprüfung von den Ersten Staatsexamina vergleichbaren ausländischen Hochschulabschlüssen", *Europarecht*, 2000, Nr. 5, 840. lpp.; Bianchi Conti, A., "Considerazioni sul riconoscimento delle qualifiche e dei titoli professionali", *La libera circolazione dei lavoratori*, 1998, 205. lpp.; Pertek, J., "La reconnaissance mutuelle des diplômes d'enseignement supérieur", *Revue trimestrielle de droit européen*, 1989, Nr. 4, 629., 637. lpp.; Boixareu, A., "Las profesiones jurídicas en la directiva relativa a un sistema general de reconocimiento de los títulos de enseñanza superior", *Gaceta jurídica de la C.E.E.*, 1999, Nr. 44, 3., 4. lpp.; Zilioli, C., "L'apertura delle frontiere intracomunitarie ai professionisti: la direttiva CEE N. 89/48", *Diritto comunitario e degli scambi internazionali*, 1989, Nr. 3, 422. lpp., kas skaidro, kā Kopienas likumdevēji sākotnēji orientējās uz dalībvalstu atsevišķo izglītības programmu satūra un praktizēšanas uzsākšanas priekšnosacījumu tuvināšanu, tomēr vēlāk no šīs pieejas atteicās un, pamatojoties uz tā dēvēto uzticības principu, līdz ar Direktīvu 89/48 ieviesa atzišanas pienākumu: ikvienai dalībvalstij ir pienākums atzīt saskaņā ar attiecīgās izcelsmes valsts normām iegūtos diplomus (ciklāl tie vēl nav harmonizēti).

48. Šis lietas galvenais jautājums ir šāda Austrijas atruna, R. Kollera gadījumā pieprasot gan kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma, gan arī piecgaidīgas praktiskās apmācības nokārtošanu. Šis atrunas iemesls pēc būtības ir tāds, ka acīmredzot tiek prezumēts, ka atsaukšanās uz Direktīvu 89/48 tiek veikta ar mērķi apiet Austrijas juridiskās izglītības sistēmu, jo, pirmkārt, Spānijas izglītības sistēmā

10 — Šajā sakarā Pertek, J., "La reconnaissance des diplômes, un acquis original rationalisé et développé par la directive n° 2005/36 du 7 octobre 2005", *Europe*, 2006, Nr. 3, 7. lpp., attiecībā uz Direktīvas 89/48 3. pantu, respektīvi, normu, ar ko tika aizstāts direktīvas 13. panta 1. punkts un kas, pēc autora domām, ietver atspēkojamu prezumpciju par ārvalstu diplomu līdzvērtību.

11 — Pēc Visée, J.-M., "L'application de la directive 89/48/CEE (système général de reconnaissance des diplômes) aux avocats", *La reconnaissance des qualifications dans un espace européen des formations et des professions*, 1998, 212. lpp., teiktā, Direktīvas 89/48 4. pantā paredzētajiem pasākumiem (studiju programmas un kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumi) esot jātuvina daļā [notiekumu pastāvošās] būtiskās atšķirības starp izglītības [jeb apmācības] formām.

nepastāv prasība par salīdzināmu praktisko apmācību un, otrkārt, R. Kollers savu Spānijas diplomu ir ieguvis, izmantojot grāda pielīdzināšanas procedūru, ko neregulē Kopienų tiesības, bet gan kas paredzēta tikai un vienīgi Spānijas tiesībās.

49. Turpmāk vispirms ir jāpārbauda Direktīvas 89/48 piemērojamība pamata lietā, turklāt īpaši jāiedziļinās jautājumā par to, vai pastāv atsaukšanās uz Kopienų tiesībām, kas liecina par tiesību jaunprātīgu izmantošanu. Pēc tam ir jāizpēta, vai Austrijas atruna ir pamatota un vai R. Kolleram (ņemot vērā viņa ārvalstīs iegūto profesionālo kvalifikāciju) — gluži tāpat kā citiem Austrijas tiesībzinātņu pamatstudiju absolventiem — var pieprasīt, lai viņš pirms pieļaušanas pie advokāta eksāmena nokārtotu piecgađīgu praksi.

B — Piekritība Tiesai

50. Vispirms ir jāpārlicinās, vai *OBDK* ir uzskatāma par tiesu EKL 234. panta izpratnē

un vai līdz ar to lemsana par prejudiciālajiem jautājumiem ir piekritīga Tiesai.

51. Paša EKL 234. panta trešajā daļā nav ietverta termina “tiesa” definīcija. Tomēr Kopienų tiesībās pastāv zināmas minimālās prasības, ko nosaka Tiesa. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tā, lai izvērtētu Kopienų tiesību jautājumu, vai iesniedzējinstīcijas gadījumā runa ir par tiesu EKL 234. panta izpratnē, orientējas uz virkni aspektu, kā, piemēram, vai iestāde ir izveidota ar likumu, vai tā ir pastāvīga, vai tās pieņemtie nolēmumi ir saistoši, vai procedūra tajā notiek atbilstoši sacīkstes principam, vai tā piemēro tiesību normas, kā arī vai tā ir neatkarīga¹².

52. Saskaņā ar 1990. gada 28. jūnija *Bundesgesetz über das Disziplinarrecht für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter* [Federālā likuma par advokātu un adokātu—praktikantu profesionālo disciplīnu] (turpmāk tekstā — “*DSt*”) 59. pantu *OBDK* ietilpst priekšsēdētājs, viens priekšsēdētāja vietnieks, vismaz 8 un augstākais 16 *Oberster Gerichtshof* tiesneši un 32 advokāti (tiesneši—advokāti). Tā atbilstoši *DSt* 63. panta 1. punktam lēmumus pieņem senāta sastāvos. Saskaņā ar 1990. gada *DSt* 59. panta 2. punktu federālais

12 — Skat., piemēram, 1997. gada 17. septembra spriedumu lietā C-54/96 *Dorsch Consult* (*Recueil*, I-4961. lpp., 23. punkts), 2005. gada 31. maija spriedumu lietā C-53/03 *Syfait* u.c. (Krājums, I-4609. lpp., 29. punkts), kā arī 2007. gada 14. jūnija spriedumu lietā C-246/05 *Häupl* (Krājums, I-4673. lpp., 16. punkts).

tieslietu ministrs profesionālos tiesnešus ieceļ uz pieciem gadiem. Tiesnešus—advokātus uz pieciem gadiem ievēl advokātu kolēģijas. *OBDK* locekļu priekšlaicīga atsaukšana likumā nav paredzēta. Saskaņā ar *DSt* 64. panta 1. punktu *OBDK* locekļus nesaista nekādi norādījumi. Nekādi apstākļi arī neļauj apšaubīt tās locekļu neatkarību. Nedz tiesnešu—advokātu, nedz no tiesnešu vidus iecelto *OBDK* locekļu gadījumā nevar būt runa par viņu aizstāšanu. *OBDK* savus lēmumus pieņem procedūras ietvaros, kurā pastāv abu pušu sacīkstes princips, tai ir plaša pārbaudes kompetence, turklāt tā var izvērtēt ne vien faktiskos apstākļus un tiesību piemērošanas jautājumus, bet arī pārbaudīt pierādījumu izvērtēšanu. Turklāt tās gadījumā runa ir par pastāvīgu institūciju, ko nemaina arī fakts, ka tās locekļi tiek iecelti tikai uz ierobežotu gadu skaitu¹³. *OBDK* darbības tiesiskais pamats ir likumu, īpaši *RAO* un *DSt* regulējums.

trešo daļu ir pienākums uzdot prejudiciālus jautājumus¹⁴.

C — Par pirmo prejudiciālo jautājumu

54. Ar pirmo prejudiciālo jautājumu *OBDK* vēlas iegūt informāciju par to, vai Direktīva 89/48 ir piemērojama pamata lietā. Šajā sakarā būtu jāiztīrā šīs direktīvas piemērojamība personām un tās materiālā piemērošanas joma.

1) Direktīvas 89/48 piemērošanas joma

53. Pēc manām domām, šai institūcijai līdz ar to piemīt visas judikatūrā prasītās īpašības, lai to atzītu par tiesu EKL 234. panta izpratnē. Tā kā saskaņā ar rīkojumā par prejudiciālu jautājuma uzdošanu minēto informāciju *OBDK* lēmumi vairs nevar tikt pārsūdzēti parastā, dalībvalsts tiesībās paredzētā apelācijas kārtībā, *OBDK* līdz ar to saskaņā ar EKL 234. panta

a) Piemērojamība personām

55. Ar Direktīvu 89/48 starp dalībvalstīm tika ieviesta vispārējā augstākās izglītības

13 — Skat. 1999. gada 4. marta spriedumu lietā C-258/97 *Hospital Ingenieure* (*Recueil*, I-1405. lpp.).

14 — Tādēļ pareiza ir Austrijas *Verfassungsgerichtshof* interpretācija tās 2003. gada 30. septembra spriedumā (lieta Nr. B614/01 u.c.).

diplomu un, precīzāk, profesionālās kvalifikācijas atzīšanas sistēma, kas balstās uz savstarpējās atzīšanas principu. Direktīva 89/48 saskaņā ar tās 2. pantu attiecas uz ikvienu “dalībvalsts pilsoni, kurš vēlas veikt reglamentētu kvalificētu darbu attiecīgajā [citā] dalībvalstī”. Attiecīgā dalībvalsts tiek definēta Direktīvas 89/48 1. panta b) apakšpunktā kā “dalībvalsts, kurā kādas dalībvalsts pilsonis iesniedz pieteikumu nolūkā veikt reglamentētu kvalificētu darbu šajā dalībvalstī, kas nav tā pati, kurā tas ir ieguvis diplomu vai veicis atbilstīgo kvalificēto darbu”.

b) Materiālā piemērošanas joma

i) Pirmais un trešais priekšnosacījums

56. Šajā lietā šie priekšnosacījumi ir izpildīti, jo R. Kollers ir Kopenas pilsonis, kam ir Spānijā izsniegts diploms, kas viņam dod tiesības šajā dalībvalstī uzsākt praktizēšanu advokāta profesijā (kas ir reglamentēta profesija¹⁵ Direktīvas 89/48 1. panta c) apakšpunkta izpratnē) un kura atzīšanu viņš ir lūdzis Austrijā, kas vienlaikus ir attiecīgā valsts un arī viņa izcelsmes valsts.

57. Lai piemērotu Direktīvu 89/48, tiek prasīts arī, lai oficiālās kvalifikācijas apliecinājums, uz ko R. Kollers atsaucas, atbilstu Direktīvā 89/48 ietvertajai “diploma” definīcijai. Saskaņā ar Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunktu, lai oficiālās kvalifikācijas apliecinājums un/vai profesionālā pieredze, kura[s] atzīšanu viņš lūdz, varētu tikt traktēta kā diploms, jābūt kumulatīvi izpildītiem trim priekšnosacījumiem.

58. Pirmkārt, diplomam jābūt izsniegtam kompetentā dalībvalsts institūcijā. Šajā sakarā jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru “diploms” Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta izpratnē var pastāvēt kā oficiālās kvalifikācijas apliecinājumu komplekts¹⁶. Šajā lietā šis priekšnosacījums ir izpildīts, jo “Licenciado en Derecho” diplomu, uz ko konkrētajā lietā atsaucas R. Kollers, ir izsniegusi Spānijas Izglītības un zinātnes ministrija, kas saskaņā ar Spānijas tiesībām ir kompetenta

15 — Par advokāta profesiju kā reglamentētu profesiju skat. 2003. gada 13. novembra spriedumu lietā C-313/01 *Morgenbesser* (*Recueil*, I-13467. lpp., 60. punkts) un 2009. gada 10. decembra spriedumu lietā C-345/08 *Pešla* (Krājums, I-11677. lpp., 27. punkts).

16 — Iepriekš 6. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Cavallera* (47. punkts) un 2008. gada 23. oktobra spriedums lietā C-286/06 Komisija/Spānija (Krājums, I-8025. lpp., 55. punkts).

izsniegt diplomus tiesibzinātņu studiju programmas absolventiem.

59. Otrkārt, diplomam ir jāaplicina, ka tā īpašnieks ir “sekmīgi pabeidzis vismaz trīs gadu vai līdzvērtīga ilguma nepilna laika pēcvidusskolas programmu universitātē vai augstskolā, vai kādā citā līdzīga līmeņa mācību iestādē un, ja vajadzīgs, ka tas ir sekmīgi pabeidzis profesionālās mācības, kas ir nepieciešamas papildus pēcvidusskolas programmai”. Tā kā galvenās atšķirības Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta interpretācijā ir saistītas ar šo priekšnosacījumu, šo aspektu aplūkošu kā pēdējo, padziļināti iztirzājot ar to saistītās juridiskās problēmas.

60. Treškārt, diplomam ir jādod tiesība izcelsmes valstī uzsākt darbību kādā profesijā. Tātad diplomam jāļauj valstī, kas to ir izsniegusi, faktiski praktizēt šajā profesijā. Ar nosacījumu, ka tiek īstenots otrais priekšnosacījums, šī pēdējā minētā prasība tāpat ir uzskatāma par izpildītu. Proti, Spānijas diploms, ko R. Kollers ir ieguvis sava Austrijā saņemtā diploma pielīdzināšanas kārtībā, viņam ļauj tā izsniegšanas valstī strādāt advokāta profesijā. Kā Spānijas valdība detalizēti paskaidro savā procesuālajā dokumentā, Spānijā ārvalstu oficiālo augstākās izglītības diplomu (kas iegūti atzītās izglītības iestādēs) pielīdzināšanas

procedūrā tie kļūst ekvivalenti atbilstošajiem Spānijas diplomiem (ciktāl runa ir par to oficiālo nozīmi akadēmiskos un profesionālos nolūkos). Savukārt jautājumā par oficiālo augstākās izglītības diplomu iedarbību var konstatēt, ka Spānijas tiesību normas tiem (kā minēts Spānijas valdības paskaidrojumos) piešķir divkārtu akadēmisku un profesionālu nozīmi, ar kuras palīdzību diploma īpašnieks var pilnā mērā izmantot viņam piemītošās akadēmiskās tiesības un vienlaikus iegūst neierobežotas tiesības praktizēt profesijā.

ii) Otrais priekšnosacījums

61. Grūtības konstatēt otrā priekšnosacījuma izpildi lielā mērā izriet no tā, ka direktīva ar skaidru tekstu noteic, ka diploma, kura atzīšanu viņš tiecas panākt attiecīgajā valstī, īpašniekam vispirms ir jābūt pabeigušam “vismaz trīs gadu ilgas studijas”.

62. Ja balstītos tikai uz šīs normas tekstu vien, tad pēc pirmā iespaida šis priekšnosacījums

šķīstu neizpildīts, it īpaši tādēļ, ka R. Kollers savu Spānijā iegūto augstākās izglītības diplomu, kas viņam dod tiesības sākt darbi-
bu advokāta profesijā Spānijā, ieguva nevis paredzētajā regulārajā studiju laikā — četros gados (kas atbilstu Direktīvas 89/48 prasībām attiecībā uz studiju ilgumu), bet gan ieguvis grāda pielīdzināšanas procedūras ietvaros, kuras ilgums katrā ziņā bija mazāk nekā trīs gadi. Proti, kā var konstatēt no rīkojuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, starp maģistra akadēmiskā grāda piešķiršanu Grācā (tā dēvēto *Sponsion*) un nosaukuma atzīšanu Spānijā pagāja divi gadi¹⁷. Tādējādi precīzāku ziņu trūkuma dēļ ir jāpieņem, ka grāda pielīdzināšanas procedūras ilgums apmēram atbilda šim laikposmam.

Pēc viņa teiktā, to saturs bija identisks *Universidad Autónoma de Madrid* parastas tiesībzinātņu studiju programmas priekšmetiem¹⁸. Tik plaša viņa zināšanu un prasmju pārbaude grāda pielīdzināšanas procedūras ietvaros tika veikta tādēļ, ka kompetentā Spānijas ministrija esot konstatējusi ievērojamas atšķirības starp Austrijas izglītību un Spānijas akadēmisko grādu, kuras bija jāizlīdzina.

64. Attiecībā uz iepriekš izklāstīto konstatāciju, pēc manām domām, no Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunktā paredzētās kvalifikācijas subsumēšanas var izdarīt šādus būtiskus secinājumus:

— “Studiju” Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē esamība

63. Tomēr, šādi interpretējot, paliktu neievērots, ka R. Kollers grāda pielīdzināšanas procedūrā ieguva augstākās izglītības diplomu, kas atbilst diplomam par četrgadīgām tiesībzinātņu studijām Spānijā. Kā R. Kollers ir izklāstījis savā procesuālajā dokumentā, viņam šajā nolūkā vajadzēja kārtot virkni pārbaudījumu, kas aptvēra dažādas tiesību nozares.

65. Pirmkārt, grāda pielīdzināšanas procedūra, kas R. Kolleram bija jāiziet, neapšaubāmi ir uzskatāma par “universitātes studijām” šīs direktīvas normas izpratnē. Tas galvenokārt ir atkarīgs no papildu kvalifikācijas iegūšanas. Kā Tiesa min savā spriedumā lietā

17 — Skat. rīkojuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu 13. un 14. lpp.

18 — Skat. R. Kollera iesniegtā procesuālā dokumenta 4. lpp. 4. punktu.

*Kraus*¹⁹, kādas dalībvalsts pilsonis šajā valstī var atsaukties uz citā valstī iegūtu diplomu vienīgi tad, ja šie dokumenti “[apliecina] papildu [papildus izcelsmes valstī pabeigtajai izglītībai] profesionālo kvalifikāciju un līdz ar to apstiprina, ka to īpašnieks ir piemērots darbam konkrētā amatā”. Apliecināšana par grāda pielīdzināšanu, ko R. Kollers saņēma pēc sekmīgas pārbaudījumu nokārtošanas, nekādā gadījumā nav uzskatāma par “vienkāršu formālaktu” jeb viņa Austrijā iegūtā augstākās izglītības diploma “vienkāršu atzīšanu”²⁰, kā iesniedzējtiesa norāda savā rīkojumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu²¹, bet gan drīzāk par valsts sniegtu pierādījumu par papildu kvalifikāciju Spānijas tiesībās. Pamata lietas faktiskie apstākļi tādā ziņā būtiski atšķiras no tiem, kas pastāvēja lietā *Cavallera*, uz ko norāda visi procesa dalībnieki.

Turīnas universitātes izsniegta apliecināšana par augstākās izglītības iegūšanu mašīnbūves inženierzinātnēs. Lai varētu praktizēt šajā profesijā Itālijā, viņam saskaņā ar Itālijas tiesībām bija papildus jānokārto valsts eksāmens. Tā vietā Kavalera iesniedza pieteikumu Spānijas Izglītības un zinātnes ministrijai par viņa Itālijā iegūtā diploma atzīšanu par līdzvērtīgu atbilstošajam Spānijas diplomam — saskaņā ar vienīgi [Spānijas] tiesību normās regulēto grāda pielīdzināšanas procedūru, kas atšķiras no atzīšanas procedūras, ar ko Spānijas tiesībās ir transponēta Direktīva 89/48. Pēc iegūtās atzīšanas Kavalera tika reģistrēts Katalonijas inženieru arodpavienības reģistrā. Vienlaikus viņš nedz strādāja savā apgūtajā profesijā ārpus Itālijas, nedz arī Spānijā ieguva papildu izglītību.

66. Šīs lietas pamatā bija pieteikums no Itālijas pilsoņa Kavaleras [*Cavallera*], kuram bija

67. Tādēļ minētajā lietā Tiesa pareizi savā spriedumā pieņēma, ka Spānijas grāda pielīdzināšanas procedūra neaplicina nekādu papildus iegūtu kvalifikāciju un tādēļ nav pietiekama, lai apmierinātu prasības, kas izvirzītas “diplomam” Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta izpratnē²². Pamatojumam Tiesa norādīja, ka nedz grāda pielīdzināšana, nedz reģistrēšana vienas

19 — 1993. gada 31. marta spriedums lietā C-19/92 *Kraus* (*Recueil*, I-1663. lpp., 19. punkts).

20 — Ģenerāladvokāts Pojarešs Maduru [*Poiares Maduro*] savos 2008. gada 28. februāra secinājumos iepriekš minētajā lietā *Cavallera* (23. punkts) pareizi konstatēja, ka Kavalera [*Cavallera*] Spānijā nebija nedz studējis, nedz strādājis, precīzāk, viņš šajā valstī nebija ieguvis nekādu profesionālo vai akadēmisko izglītību. Ģenerāladvokāts uz šo apstākļu pamata pareizi secināja, ka Spānijas mehānikas inženiera diploma iegūšanas pamatā bija “vienkārša” Itālijā iegūtas universitātes/akadēmiskās izglītības līdzvērtības atzīšana.

21 — Skat. rīkojuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu 14. lpp.

22 — Iepriekš 6. zemsvirtnas piezīmē minētais spriedums lietā *Cavallera* (56.–59. punkts).

Katalonijas arodapvienības reģistrā netika balstīta uz Kavaleras profesionālās kvalifikācijas vai pieredzes pārbaudi. Tiesa šajā sakarā uzskatīja, ka, ja šādos apstākļos būtu pielauta atsaukšanās uz Direktīvu 89/48 ar mērķi iegūt sev pieeju pamata lietā aplūkotajā reglamentētajā profesijā Itālijā, tas izvērstos par to, ka personām, kas ir ieguvušas tikai tādu šajā dalībvalstī izsniegtu oficiālās kvalifikācijas apliecinājumu, kas pats par sevi vēl nedod tiesības sākt praktizēšanu šajā reglamentētajā profesijā, šādu pieeju tomēr sniegtu neatkarīgi no tā, ka Spānijā iegūtā grāda pielīdzināšanas apliecība neaplicina nedz papildu kvalifikācijas iegūšanu, nedz profesionālo pieredzi. Tiesa uzskata, ka šāds rezultāts būtu pretrunā Direktīvas 89/48 preambulas piektajā apsvērumā nostiprinātajam principam, ka dalībvalstis saglabā iespēju noteikt minimālās prasības kvalifikācijai — ar mērķi nodrošināt to teritorijā sniegto pakalpojumu kvalitāti²³.

68. Tomēr pamata lietā šis risks nepastāv, jo R. Kolleram izsniegtā apliecība par grāda pielīdzināšanu ir pilnā mērā balstīta uz viņa Spānijā (studiju kursu ietvaros) iegūtās profesionālās kvalifikācijas pārbaudi. Attiecībā uz saikni ar Austriju iegūto diplomu, ņemot vērā neapstrīdamās atšķirības, kas pastāv starp Austrijas tiesībām un Spānijas tiesībām,

nebūtu adekvāti Spānijā iegūtās zināšanas un kvalifikāciju uzskatīt tikai par Austrijā pabeigto tiesībzinātņu studiju papildinājumu. Drīzāk jāpieņem, ka izglītība Spānijā, kas tika apgūta grāda pielīdzināšanas procedūras gaitā, ir uzskatāma par patstāvīgām studijām.

69. Tā kā, lai Spānijā sāktu darbību advokāta profesijā, atšķirībā no situācijas Austrijā nav vajadzīga profesionālā pieredze, bet ir pietiekami ar absolventa “akadēmisko kvalifikāciju”, pēdējais minētais apstāklis ir pietiekams, lai konstatētu šādas apliecības īpašnieka “akadēmisko kvalifikāciju”.

— “Vismaz trīs gadus ilgas studijas” Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē

70. Otrkārt, apstāklis, ka grāda pielīdzināšanas procedūra ilga mazāk nekā trīs gadus (kas netiek apstrīdēts), bez papildu informācijas liek domāt, ka tas ir pretrunā prezumpcijai par “vismaz trīs gadus ilgām studijām”, kas

23 — Iepriekš 6. zemsvirtras piezīmē minētais spriedums lietā *Cavallera* (57. punkts).

minētas Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta otrajā ievilkumā.

dēļ, ciktāl tādā gadījumā, kāds apskatāms pamata lietā, tā ietver zināšanu pārbaudi Spānijas tiesībās, zināmā mērā ir uzskatāma par izglītību, kas Spānijā ir alternatīva parastajai augstskolas izglītībai, kas ļauj atzīt ārvalstu akadēmiskos grādus un iegūto profesionālo kvalifikāciju, piešķirot tiem iekšzemē tādu pašu juridisko iedarbību kā iekšzemes dokumentiem. Ja grāda pielīdzināšanas procedūra noslēdzas sekmīgi, tad ārvalstu juristiem (kā R. Kolleram) tiek dota iespēja uzsākt darbību reglamentētajā advokāta profesijā Spānijā.

71. Tas tādēļ, ka šādā gadījumā būtu apsveicama atbilstoša Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta otrajā daļā ietvertās pielīdzināšanas klauzulas piemērošana. Saskaņā ar šo direktīvas normu “diplomam” pirmās daļas izpratnē ir pielīdzināmi visi diplomi, apliecības vai citādi oficiālās kvalifikācijas apliecinājumi vai šādu diplomu, apliecību vai citādu oficiālās kvalifikācijas apliecinājumu komplekti, kurus izsniegusi dalībvalsts kompetenta institūcija, personai “sekmīgi pabeidzot Kopienā iegūtu izglītību, un kompetentā iestāde tajā dalībvalstī to atzīst par līdzvērtīgu, un ja tas piešķir tādas pašas tiesības attiecībā uz reglamentēta kvalificēta darba sākšanu un veikšanu attiecīgajā dalībvalstī”. Šī norma, ar kuru pēc tās sākotnējās koncepcijas ir regulēta tā dēvētā “alternatīvā izglītība”, kā Tiesa skaidroja savā spriedumā lietā *Beuttenmüller*²⁴, esot tikusi ieviesta, lai “radītu taisnīgus apstākļus personām, kas gan nav pabeigušas trīs gadus ilgās studijas augstskolā, tomēr tām ir oficiālās kvalifikācijas apliecinājumi, kas tām piešķir tādas pašas profesionālās tiesības”²⁵. Grāda pielīdzināšanas procedūra tās jēgas un nolūka

72. Turklāt nav iespējams saprast, kādēļ R. Kolleram vajadzētu nostādīt sevi neizdevīgā stāvoklī, ja viņš juridisko izglītību, kas saskaņā ar dalībvalsts tiesību normu prasībām atbilst četrgadīgām tiesībzinātņu studijām Spānijā, ir pabeidzis tikai divos gados un līdz ar to pirms parastā studiju laika beigām. Neatzīstot Kapienu tiesību līmeni grāda pielīdzināšanas apliecības līdzvērtību, sasniegumi tiktu nevis novērtēti, bet gan drīzāk par tiem tiktu noteiktas sankcijas, it īpaši tādi pieteikuma iesniedzēji, kas vajadzīgos pārbaudījumus nokārto isākā laikā nekā citi, tiktu nostādīti sliktākā stāvoklī. Tas nav nedz taisnīgi, nedz atbilst Kapienu tiesību pašreizējam stāvoklim, kā tas atspoguļots spriedumā lietā *Komisija/Spānija*²⁶.

24 — 2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā C-102/02 *Beuttenmüller* (*Recueil*, I-5405. lpp.).

25 — Turpat, 42. punkts. Tajā Tiesa atsauca uz 1996. gada 15. februāri Komisijas iesniegto “Zinojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par situāciju saistībā ar vispārējā regulējuma piemērošanu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, kas sagatavots saskaņā ar Direktīvas 89/48/EEK 13. pantu (COM(1996) 46, galīgā redakcija)”.

26 — Iepriekš 16. zemsvirtnas piezīmē minētais spriedums lietā *Komisija/Spānija*.

73. Minētā sprieduma priekšmets bija Spānijas pieļauts Direktīvas 89/48, īpaši tās 3. panta, pārkāpums. Tiesa pārkāpumu saskatīja tajā apstākļi, ka Spānija atteicās atzīt kāda inženiera profesionālo kvalifikāciju, kas bija iegūta Itālijā, pamatojoties uz tikai Spānijā pabeigtu augstāko izglītību, un pieļāšanai pārbaudījumiem, kas bija vajadzīgi inženieru civildienesta iekšējai paaugstināšanai amatā personām, kas savu profesionālo kvalifikāciju bija ieguvušas citā dalībvalstī, kā priekšnosacījumu bija noteikusi viņu attiecīgās kvalifikācijas akadēmisko atzīšanu. Šajā sakarā jāmin, ka attiecīgajām aizskartajām personām bija Alikantes (Spānija) universitātes izsniegts diploms, kura līdzvērtība bija tikusi atzīta, pamatojoties uz sadarbības pamatlīgumu ar Itālijas *Università Politecnica delle Marche*. Tādējādi viņām bija ticis izsniegts Itālijas “ingegnere civile” diploms. Jānorāda arī, ka aizskartās personas pēc šā diploma saņemšanas Itālijā vēl bija nokārtojušas valsts eksāmenu, kas viņām piešķīra oficiālu kvalifikāciju šajā valstī praktizēt inženiera profesijā.

74. Minētajā spriedumā Tiesa vispirms norādīja, ka saskaņā ar Direktīvas 89/48 8. panta 1. punktu attiecīgajai valstij ir pienākums noteikti atzīt citu dalībvalstu kompetento institūciju izsniegtās apliecības kā pierādījumu tam, ka ir izpildīti diploma atzīšanas

priekšnosacījumi²⁷. Turpinājumā Tiesa zināmā mērā izteicās pret nevienlīdzīgu attieksmi pret personām, kas savu profesionālo kvalifikāciju ir ieguvušas grāda pielīdzināšanas procedūras ceļā, nevis pamatojoties uz parastajām universitātes vai citādas augstskolas studijām, minētā sprieduma 80. un 81. punktā konstatējot:

“Ja par tiltu un ceļu inženieriem [*ingeniero de caminos, canales y puertos*] Spānijā parasti strādā personas, kurām ir Spānijas izdots diploms, kurš iegūts pēc piecu gadu studijām, tad personai, kurai ir citā dalībvalstī iegūts diploms, kas tai pēc — vajadzības gadījumā — kompensējošu pasākumu izpildes ļauj strādāt šajā pašā profesijā Spānijā, ir jābūt tiesīgai uz tādām pašām paaugstināšanas amatā iespējām kā Spānijas izdota diploma īpašniekam. Šie apsvērumi nav atkarīgi no tā, cik gadu studijas ir nepieciešamas, lai persona iegūtu attiecīgo diplomu.

Tā kā citā dalībvalstī izdots diploms ir ticis atzīts saskaņā ar Direktīvu 89/48, atbilstošā gadījumā pēc kompensējošu pasākumu veikšanas tas apliecina tādu pašu profesionālo kvalifikāciju kā Spānijā izdots diploms. Šādos apstākļos tikai tādēļ, ka diploms ir iegūts pēc

27 — Iepriekš 16. zemsvirtras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Spānija (61. punkts).

īsāka laika studijām, neļaujot citā dalībvalstī izdota diploma īpašniekam izmantot tādas pašas iespējas tikt paaugstinātam amatā kā atbilstoša Spānijā izdota diploma īpašniekiem, un tikai tādēļ, ka šis diploms ir iegūts pēc īsāka laika studijām, citā dalībvalstī izdota diploma īpašnieki tiek nostādīti neizdevīgākā situācijā tikai tādēļ vien, ka viņi atbilstošo kvalifikāciju ir ieguvuši ātrāk.”

75. Pēc manām domām, gan iepriekš izklāstītais, gan citētā Tiesas judikatūra ļauj secināt: pirmkārt, jautājuma, vai šeit ir runa par “vismaz trīs gadus ilgām studijām” Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē, izvērtēšana nav atkarīga no tā, vai strīdīgais diploms tika iegūts pēc parastām, vismaz trīs gadus ilgām universitātes studijām vai tomēr mazāk nekā trīs gadus ilgušā grāda pielīdzināšanas procedūrā. Ja pēdējais, kā tas ir pamata lietā, šajā ziņā ir salīdzināms ar universitātes studijām, kā to paredz izglītība studiju kursi/programmas un papildu pārbaudījumi, un atbilstošais diploms rada tādu pašu tiesisko iedarbību iekšzemē, abi diplomu veidi ir jātraktē kā līdzvērtīgi.

76. Lai atbildētu uz jautājumu par Direktīvas 89/48 piemērojamību pamata lietā, kas ir pirmā prejudiciālā jautājuma priekšmets, principā nav svarīgi tas, ka konkrētajos apstākļos trūkst profesionālās pieredzes. Proti, jāatceras, ka Direktīvā 89/48 paredzētā savstarpējā diplomu atzīšana balstās uz savstarpējas uzticēšanās principu²⁸, tā ka attiecīgajai valstij principā ir liegts apšaubīt citā dalībvalstī iegūtas profesionālās kvalifikācijas līdzvērtību. Turklāt jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru²⁹ Direktīvai 89/48 atšķirībā no nozaru direktīvām nav mērķa saskaņot nosacījumus pieejai un praktizēšanai tās aptvertajās profesijās. Tādēļ dalībvalstis turpmāk ir kompetentas noteikt šos nosacījumus Kopieniu tiesībās noteikto robežu ietvaros³⁰.

77. Tādējādi ir jāpieņem, ka Spānijai ir visas tiesības regulēt pieeju advokāta profesijai Spānijā, pamatojoties uz lēmumu par citas dalībvalsts teritorijā iegūtas izglītības līdzvērtības

28 — Skat. šo secinājumu 47. punktu.

29 — Skat. 2006. gada 7. septembra spriedumu lietā C-149/05 *Price* (Krājums, I-7691. lpp., 54. punkts).

30 — Tiesa paskaidroja, ka, kamēr vien nav saskaņotas tiesību normas par nosacījumiem darba uzsākšanai kādā profesijā, dalībvalstis var noteikt, kādas zināšanas un prasmes ir vajadzīgas darbam šajā profesijā, un ka dalībvalstis var pieprasīt, lai tiktu iesniegts diploms, kas apliecina šīs zināšanas un prasmes. Skat. 1987. gada 15. oktobra spriedumu lietā 222/86 *Heylens* u.c. (*Recueil*, 4097. lpp., 10. punkts), 1991. gada 7. maija spriedumu lietā C-340/89 *Vlassopoulou* (*Recueil*, I-2357. lpp., 9. punkts), 1992. gada 7. maija spriedumu lietā C-104/91 *Aguirre Borrell* u.c. (*Recueil*, I-3003. lpp., 7. punkts) un iepriekš 15. zemsviras piezīmē minēto spriedumu lietā *Pešla* (34. punkts). Tā arī Mengozzi, P., “La direttiva del Consiglio 89/48/CEE relativa ad un sistema generale dei diplomati di istruzione superiore”, *Le nuove leggi civili commentate*, 1990, Nr. 3-4, 1014. lpp.

atzišanu un uz universitātes diplomu, kas viņam piešķirts pēc viņa izglītības pabeigšanas, jo vienīgā prasība, ko uzstāda Direktīva 89/48 (1. panta a) apakšpunkta pirmā daļa), paredz, ka no pierādījumiem ir jāizriet, "ka tā īpašnieks ir sekmīgi pabeidzis vismaz trīs gadu [...] pēcvidusskolas programmu universitātē vai augstskolā [...], ka tā īpašniekam ir vajadzīgā profesionālā kvalifikācija, lai uzņemtos [...] reglamentētu kvalificētu darbu attiecīgajā dalībvalstī"³¹. Tādēļ jautājums, cik lielā mērā praktizēšanai konkrētā profesijā ir vajadzīgas precīzas zināšanas par dalībvalsts tiesībām, ir jāizšķir vienīgi saskaņā ar dalībvalsts tiesībām³². Tādējādi Austrija (kā attiecīgā valsts) nevar sekmīgi atsaukties uz to, ka R. Kollers nav nokārtojis šīs dalībvalsts tiesībās paredzēto piecgadīgo praksi, lai apšaubītu Direktīvas 89/48 piemērojamību pamata lietā.

a) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē) jēdziena definīcijas priekšnosacījums Direktīvas 89/48 piemērošanai ir izpildīts.

c) Starpsecinājumi

79. Tādējādi oficiālās kvalifikācijas apliecinājums, uz ko atsaucas R. Kollers, atbilst Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunktā ietvertajai "diploma" definīcijai. Tādēļ šīs direktīvas piemērošanas joma ir atklāta.

78. Ciktāl diplomam par augstākās izglītības pabeigšanu, ko R. Kollers ir ieguvis grāda pielīdzināšanas procedūrā, Spānijā ir tāda pati tiesiskā iedarbība kā četrgadīgām studijām universitātē un šā diploma pamatā ir papildu kvalifikācija, kas iegūta izsniedzējvalstī, piemēram, izglītība studiju programmu un papildu pārbaudījumu formā, ir jāpieņem, ka otrais "diploma" (Direktīvas 89/48 1. panta

2) Tiesību ļaunprātīgas izmantošanas konstatācija vispārējās augstākās izglītības diplomu atzišanas sistēmas ietvaros

a) Tiesību ļaunprātīga izmantošana kā Kopienu tiesību jēdziens

31 — Skat. ģenerālvokāta Pojareša Maduru 2008. gada 28. februāra secinājumus iepriekš minētajā lietā *Cavallera* (33. punkts).

32 — Skat. iepriekš 29. zemsvitras piezīmē minēto spriedumu lietā *Price* (54. punkts).

80. Tomēr kādas direktīvas principiālu piemērošanu nedrīkst sajaukt ar iespēju uz to

atsaukties. Ciktāl pastāv konkrēti pieturas punkti attiecībā uz tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, būtu jāizslēdz tiesības atsaukties uz Kopienas tiesībām³³. Kā Tiesa galu galā norādīja savā spriedumā lietā Komisija/Spānija³⁴ attiecībā uz Direktīvas 89/48 interpretāciju, dalībvalsts pilsoņi nedrīkst mēģināt izvairīties no savas valsts tiesību normu piemērošanas sev, ļaunprātīgi izmantojot Kopienas tiesības radītos atvieglojumus. Šķiet, ka pamata lietā iesniedzējtiesa dod mājienu par šādām aizdomām par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, kad tā savā rīkojumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu paskaidro, ka R. Kollera pieejas nolūks ir apiet advokāta praktizēšanai profesijā Austrijā vajadzīgo likumiski paredzēto piecgadīgo praksi³⁵. Tas dod iemeslu izpētīt jautājumu par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu.

81. Kopienas tiesībās pastāv tiesību ļaunprātīgas izmantošanas jēdziens³⁶, kura pirmsākumi rodami Tiesas judikatūrā³⁷; laika gaitā tam ir nostiprināties salīdzinoši skaidri noteikts saturs³⁸. Šo ideju, kas sākotnēji radās pamatbrīvību jomā, Tiesa pārcēla uz citām specifiskām Kopienas tiesību nozarēm un to attīstīja tālāk. Šo jēdzienu var (stipri vienkāršoti)

33 — Ja, ļaunprātīgi izmantojot tiesības, atsaucas uz Kopienas tiesībām, tad sekas ir tādas, ka tiek atteikta Kopienas tiesību piemērošana konkrētiem faktiskiem apstākļiem. Tiesa, piemēram, 2000. gada 14. decembra spriedumā lietā C-110/99 *Emsland-Stärke* (Recueil, I-11569. lpp., 51. punkts) un 1977. gada 11. oktobra spriedumā lietā 125/76 *Cremer* (Recueil, 1593. lpp., 21. punkts) skaidroja, ka gadījumos, kad tirgus dalībnieki ļaunprātīgi izmanto tiesības, Kopienas regulējums nav piemērojams.

34 — Iepriekš 16. zemsviras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Spānija (69. punkts).

35 — Skat. rīkojuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu 3. lpp. Neatkarīgi no tā, vai pamata lietā runa tiešām ir par tiesību ļaunprātīgas izmantošanas gadījumu (ko var konstatēt vienīgi ar objektīvas juridiskas izvērtēšanas palīdzību), šādas aizdomas ir radušas ne tikai iesniedzējtiesai. Uz iespējamo risku, ka juristu izglītības [sistēmu] atšķirības varētu izraisīt topošo advokātu "tūrismu", norāda, piemēram, Mannino, A., "Anerkennung von Berufsqualifikationen: Anmerkung zu EuGH, C-313/01, 13.11.2003 — Morgenbesser", *Zeitschrift für Gemeinschaftsprivatrecht*, 2004, Nr. 5, 282. lpp., un īpaši par izskatāmo prejudiciāla nolēmuma tiesvedību Goldsmith, J., "Fancy a little law qualification forum shopping?", *Law Society Gazette*, pieejams internetā, 2009. gada 4. augusta publikācija, kas tomēr tieši nerunā par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu.

36 — Saistībā ar risku ļaunprātīgi atsaukties uz Kopienas tiesībām — Direktīvas 2003/88 7. pantā — atzīto tiesību uz apmaksātu atvaļinājumu slimības gadījumā skat. manus 2008. gada 24. janvāra secinājumus lietā C-520/06 *Stringer* u.c. (2009. gada 20. janvāra spriedums apvienotajās lietās *Schultz-Hoff* u.c., Krājums, I-179. lpp., 80. punkts). Secinājumu 53. zemsviras piezīmē es tiesību ļaunprātīgu izmantošanu definēju kā tiesiskā stāvokļa tādu izmantošanu, preturā tā nolūkam, kas ierobežo iespēju īstenot pastāvošu tiesību. Tas nozīmē, ka formāli pastāvoša prasījuma izmantošanu ierobežo labas ticības princips. Persona, kurai ir formāli īstenojama tiesība, nedrīkst to izmantot ļaunprātīgi. Līdzīgi Creifelds, *Rechtswörterbuch*, izd. Weber, K., 17. izdevums, Minhene, 2002, 1109. lpp., pēc kura domām, kādas subjektīvas tiesības īstenošana par ļaunprātīgu ir uzskatāma tāda gadījumā, ja tā formāli gan atbilst likuma prasībām, taču konkrētā gadījuma īpašo apstākļu dēļ tās izmantošana nav labticīga.

37 — Skat. 1979. gada 7. februāra spriedumu lietā 115/78 *Knors* (Recueil, 399. lpp., 25. punkts), 1990. gada 3. oktobra spriedumu lietā C-61/89 *Bouchoucha* (Recueil, I-3551. lpp., 14. punkts), 1992. gada 7. jūlija spriedumu lietā C-370/90 *Singh* (Recueil, I-4265. lpp., 24. punkts), 1998. gada 12. maija spriedumu lietā C-367/96 *Kejallas* u.c. (Recueil, I-2843. lpp., 20. punkts), 1999. gada 9. marta spriedumu lietā C-212/97 *Centros* (Recueil, I-1459. lpp., 24. punkts), 2000. gada 23. marta spriedumu lietā C-373/97 *Diamantis* (Recueil, I-1705. lpp., 33. punkts), 2002. gada 21. novembra spriedumu lietā C-436/00 *X* un *Y* (Recueil, I-10829. lpp., 41. un 45. punkts), 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā C-167/01 *Inspire Art* (Recueil, I-10155. lpp., 136. punkts), 2006. gada 21. februāra spriedumu lietā C-255/02 *Halifax* u.c. (Krājums, I-1609. lpp., 68. punkts), 2006. gada 12. septembra spriedumu lietā C-196/04 *Cadbury Schweppes* un *Cadbury Schweppes Overseas* (Krājums, I-7995. lpp., 35. punkts), 2008. gada 21. februāra spriedumu lietā C-425/06 *Part Service* (Krājums, I-897. lpp., 42. punkts) un 2008. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-127/08 *Metock* u.c. (Krājums, I-6241. lpp., 75. punkts).

38 — Tā uzskata arī ģenerāladvokāts Pojarešs Maduru savos 2008. gada 28. februāra secinājumos iepriekš 20. zemsviras piezīmē minētajā lietā *Cavallera* (43. un nākamie punkti). Baudenbacher, L. M., "Außer Spesen nicht gewesen — Die Spanierreise des italienischen Ingenieurs Cavallera", *European Law Reporter*, 6/2009, 213. un 214. lpp., un "Überlegungen zum Verbot des Rechtsmissbrauchs im Europäischen Gemeinschaftsrecht", *Zeitschrift für Europarecht, internationales Privatrecht und Rechtsvergleichung*, 2008, 205. un 206. lpp., uzskata, ka nevar izslēgt, ka Tiesa savu judikatūru par tiesību ļaunprātīgas izmantošanas jēdzienu turpinās attīstīt un to pat atzīs par vispārīgu Kopienas tiesību principu. Autore judikatūru par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu iedalā divās lietu grupās. Pirmajā grupā individuāla persona ļaunprātīgi atsaucas uz Kopienas tiesībām, lai izvairītos no dalībvalsts tiesību attiecināšanas uz sevi. Otrajā tiek ļaunprātīgi vai pat krāpnieciski izmantotas tiesības, kas izriet no Kopienas tiesībām.

saprast kā ļaunprātīgas prakses aizlieguma principu, saskaņā ar kuru “ļaunprātīga vai krāpnieciska atsaukšanās uz Kopienu tiesību normām nav atļauta”³⁹. Tiesa uzskata, ka ļaunprātības pierādīšanas priekšnosacījums ir, pirmkārt, ka tiek veikta konkrētā gadījuma objektīvo apstākļu vispārēja izvērtēšana, ka, neraugoties uz formālu Kopienu tiesību normu ievērošanu, netika sasniegts regulējuma mērķis. Otrs tā priekšnosacījums ir subjektīvais elements, proti, nolūks ar to sev panākt Kopienu tiesībās paredzētu priekšrocību, tā ka atbilstošie priekšnosacījumi tiek radīti pēc sava ieskata⁴⁰.

ļāunprātīgas prakses faktisko apstākļu priekšnosacījumi⁴¹. Tomēr Tiesa, taisot prejudiciālu nolēmumu, attiecīgos apstākļos var uzņemt skaidrošanu, lai dalībvalsts tiesai sniegtu vadlīnijas tās veicamajai interpretācijai⁴².

b) Iztirzājums direktīvas mērķu kontekstā

83. Jautājumu, vai šis patiešām ir tiesību ļāunprātīgas izmantošanas gadījums, nedrīkst iztirzāt abstrakti, bez direktīvas mērķu apsvēršanas. Ar Direktīvu 89/48 ieviestajai vispārējai augstākās izglītības diplomu atzīšanas sistēmai noteiktie mērķi ir: dot iespēju kādas dalībvalsts pilsoņiem, kas ir tiesīgi kādā

82. Tā gan ir dalībvalstu tiesu kompetence — konstatēt, vai pamata tiesvedībā ir izpildīti

39 — Skat. iepriekš 37. zemsvītras piezīmē minētos spriedumus lietā *Keřalas* u.c. (20. punkts), lietā *Diamantis* (33. punkts), lietā *Halifax* u.c. (68. punkts) un lietā *Cadbury Schweppes* un *Cadbury Schweppes Overseas* (35. punkts).

40 — Skat. iepriekš 33. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Emsland-Stärke* (52. un 53. punkts) un 2005. gada 21. jūlija spriedumu lietā C-515/03 *Eichsfelder Schlachtbetrieב GmbH/Hauptzollamt Hamburg-Jonas* (Krājums, I-7355. lpp., 39. punkts). Skat. arī manus 2010. gada 10. februāra secinājumus lietā C-569/08 *Internetportal* (2010. gada 3. jūlija spriedums, Krājums, I-4871. lpp., 113. punkts).

41 — Skat. iepriekš 40. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Eichsfelder Schlachtbetrieב* (40. punkts) un iepriekš 37. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Halifax* u.c. (76. punkts). Austrijas *Verfassungsgerichtshof* savā 2008. gada 13. marta spriedumā lietā Nr. B 1098/06 R. Kollera rīcībā gan nevarēja saskatīt tiesību ļāunprātīgas izmantošanas pazīmes (sk. sprieduma 2.3.8. punktu: “No minētā [advokāta] profesijā, izriet — ko apliecina arī sūdzības iesniedzēja iesniegtā Madrides advokātu kolēģijas izziņas —, ka ir pilnīgi kļūdaini pārmest, ka sūdzības iesniedzējs ļāunprātīgi izmanto [tiesības]”). Tomēr ir jāņem vērā, ka šai lietai nozīmīgā tiesību ļāunprātīgas izmantošanas jēdziena gadījumā runa ir par Kopienu tiesību jēdzienu, kam ir specifiskas raksturīgas iezīmes, un tādēļ tas ir interpretējams autonomi visā Kopienā. Par to, vai pamata lietā tika pieļauta tiesību ļāunprātīga izmantošana, ir jāpārliciecinās dalībvalsts tiesai, ievērojot Kopienas kritērijus.

42 — Skat. 2002. gada 17. oktobra spriedumu lietā C-79/01 *Payroll* u.c. (*Recueil*, I-8923. lpp., 29. punkts) un iepriekš 37. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Halifax* u.c. (76. un 77. punkts).

dalībvalstī praktizēt reglamentētā profesijā, iegūt tiesību uzsākt darbību šajā profesijā citās dalībvalstīs⁴³. Tādēļ Tiesa jau ir lēmusi, ka tas pats par sevi vien nav uzskatāms par ar Direktīvu 89/48 ieviestās vispārējās augstākās izglītības diplomu atzišanas sistēmas ļaunprātīgu izmantošanu, ja kādas dalībvalsts pilsonis, kas vēlas praktizēt reglamentētā profesijā, šajā nolūkā izvēlas dalībvalsti, kurai viņš dod priekšroku. Kā Tiesa šajā sakarā ir konstatējusi, kādas kopējā tirgus dalībvalsts pilsoņu tiesības izvēlēties to dalībvalsti, kurā viņi vēlas iegūt savu profesionālo kvalifikāciju, tieši izriet no EK dibināšanas līgumā nodrošinātajām pamatbrīvībām⁴⁴.

pakļaut nelabvēlīgām sekām, atgriežoties savā izcelsmes valstī, attiecībā uz savu akadēmisko un/vai profesionālo karjeru. Šādu tiesību nodrošināšana atbilst arī Direktīvas 89/48 preambulas pirmajā apsvērumā izklāstītajam mērķim — novērst šķēršļus, kas kavē personu brīvu pārvietošanos starp dalībvalstīm. Tas ir pašsaprotami, ka uz šo tiesību individuālas personas var atsaukties arī attiecībā pret savu paša dzimto valsti.

84. Ņemot vērā šos judikatūras principus, nevienam kādas dalībvalsts pilsonim nevar pārņemt, ja pēc pamatstudiju pabeigšanas savā dzimtajā valstī un pēc papildu kvalifikācijas iegūšanas citā dalībvalstī pēc savas izvēles viņš vēlas panākt sava ārvalstī iegūtā diploma atzišanu savā dzimtajā valstī. Kā Savienības pilsonis viņš ir tiesīgs izmantot brīvas pārvietošanās tiesību un studēt un/vai strādāt ārzemēs, bez riska sevi tādējādi

85. Iepriekš aprakstītie faktiskie apstākļi tāpat ir saderīgi ar pakalpojumu sniegšanas brīvības maksimāli tālejošas īstenošanas mērķi, kas minēts Direktīvas 89/48 preambulas pirmajā apsvērumā, jo tā, pirmkārt, ļauj vienas dalībvalsts institūcijām sniegt izglītības pakalpojumu citas dalībvalsts teritorijā. Turklāt ārzemēs iegūta akadēmiskā/profesionālā kvalifikācija sniedz labumu arī Savienības pilsoņa izcelsmes valstij, ciktāl tā piešķir nozīmi savu pilsoņu optimālai izglītošanai. Tas ir ieguldījums Eiropas darba tirgus izveidē, kas var tikt īstenots vienīgi tad, ja Eiropas līmenī pastāv

43 — Iepriekš 16. zemsviras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Spānija (70. punkts).

44 — Turpat, 72. punkts, un 2008. gada 4. decembra spriedums lietā C-151/07 *Chatzithanasis* (Krājums, I-9013. lpp., 32. punkts).

arī izglītības tirgus. Otrkārt, pakalpojumu sniegšanas brīvība tiek īstenota arī tādējādi, ka tiek padarīti iespējami advokātu pakalpojumi pārrobežu tiesisko attiecību jomā⁴⁵. Proti, to priekšnosacījums ir otras dalībvalsts tiesību pārzināšana, ko vislabāk var apgūt, tur uz vietas iegūstot papildu juridisko izglītību. Tas, ka attiecīgā valsts atzīst otrā dalībvalstī iegūtu juridisko kvalifikāciju tās tiesībās, veicina šā mērķa sasniegšanu⁴⁶.

un ja viņš šo stāvokli arī izmanto savā labā. Šajos faktiskajos apstākļos runa par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu drīzāk būtu prezumējama vienīgi tad, ja Savienības pilsonis savas tiesības uz pārvietošanās brīvību — piemēram, papildu izglītības veidā vai iegūstot profesionālo pieredzi kādā citā dalībvalstī, — faktiski nav izmantojis. Vienīgi tad, ja viņš ir pabeidzis šādu izglītību, respektīvi, iegūvis profesionālo pieredzi, var patiesi pieņemt “ekonomisko un sociālo mijiedarbību”⁴⁸, tā tiecoties sasniegt EKL 1. panta c) apakšpunktā minēto kopīgā tirgus mērķi. Tā kā jau tika konstatēts, ka R. Kollers ieguva profesionālo kvalifikāciju, kas atbilst “studijām” 1. panta a) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē⁴⁹, tad šeit nepārprotami nepastāv priekšnosacījumi pieņemumam par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu.

86. Kā savos secinājumos lietā *Cavallera* pareizi atzina ģenerālvokāts Pojarešs Maduru [*Poiares Maduro*]⁴⁷, bez papildu informācijas kā tiesību ļaunprātīgu izmantošanu nevar interpretēt gadījumu, kad Savienības pilsonim tiek nodrošināta iespēja uzsākt darbību konkrētā profesijā citā dalībvalstī ar noteikumiem, kas ir izdevīgāki nekā tie, kas pastāv valstī, kurā viņš ir pabeidzis savas studijas,

3) Secinājums

45 — Skat. Goll, U., “Anerkennung der Hochschuldiplome in Europa: Wunsch und Wirklichkeit”, *Europäische Integration und globaler Wettbewerb*, 196. lpp., pēc kura domām, jurists no vienas dalībvalsts, kurš citā valstī vēlas kārtot kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumu, droši vien tajā neapmetas, lai uzņemtos satiksmes negadījumu lietas vai pārraudzītu ģimenes māju celtniecības gaitu. Viņa gadījumā runa drīzāk būtu par darbību īpašās tiesību jomās, kas ir nozīmīgas starptautiskajām tiesiskajām attiecībām un kas galvenokārt ir atkarīgas no otras tiesību sistēmas pārzināšanas, kam būtu jāpiemīt attiecīgajai personai.

46 — Šajā sakarā arī Kraus, D., “Diplomas and the recognition of professional qualifications in the case law of the European Court of Justice”, *A True European*, 2003, 248. lpp., kas uzskata, ka kāda Savienības pilsoņa tiesība strādāt kādā citā dalībvalstī, pastāvīgi uzturoties tur vai sniedzot pārrobežu pakalpojumus, būtu bezjēdzīga, ja [šajā] ārvalstī netiktu atzīti viņa diplomi un profesionālā kvalifikācija.

47 — Ģenerālvokāta Pojareša Maduru 2008. gada 28. februāra secinājumi iepriekš 20. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Cavallera* (51. punkts).

87. Tādēļ uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka jēdziens “diploms”

48 — Tā norādījis jau ģenerālvokāts Pojarešs Maduru savos 2008. gada 28. februāra secinājumos iepriekš 20. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Cavallera* (56. punkts).

49 — Skat. šo secinājumu 68. punktu.

Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta izpratnē ietver kādas citas dalībvalsts iestādes izsniegtu oficiālās kvalifikācijas apliecinājumu, no kura izriet, ka pieteikuma iesniedzējs tur atbilst profesionālajiem priekšnosacījumiem (kas vajadzīgi, lai uzsāktu darbību regulamentētā profesijā), kas tomēr neaplicina vismaz trīs gadus ilgušas studijas kādā tu-rienes universitātē, bet gan tiek pamatots ar atbilstoša attiecīgajā valstī iegūta augstākās izglītības diploma atzišanu, ciktāl šādas atzišanas pamatā ir papildu kvalifikācija, kas iegūta izsniedzošajā dalībvalstī, kā, piemēram, izglītība studiju kursu un papildu pārbaudījumu formā.

D — *Par otro prejudiciālo jautājumu*

88. Ar otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa pēc būtības vēlas noskaidrot, vai ar Direktīvu 89/48 nesaderīga ir tāda dalībvalsts [tiesību] norma, saskaņā ar kuru personu, kurai ir pirmajā prejudiciālajā jautājumā aprakstītais diploms, bez pierādījuma

par dalībvalsts tiesībās prasīto praksi nedrīkst pielaist pie kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma.

89. Tātad pēc tam, kad pirmā prejudiciālā jautājuma izpētes ietvaros ir apstiprinoši atbildēts uz jautājumu par Direktīvas 89/48 piemērojamību, turpinājumā ir jāpārlicinās, vai dalībvalsts tiesības atbilst direktīvas prasībām. Šajā sakarā būtu padziļināti jāaplūko jautājums par to, vai Austrija, novēršoties no savstarpējās atzišanas principa, drīkst no R. Kollera, kuram ir gan Austrijā piešķirtais akadēmiskais nosaukums “Magister der Rechtswissenschaften”, gan arī Spānijā piešķirtais “Licenciado en Derecho” un profesionālais nosaukums “Abogado”, kā priekšnosacījumu pielaišanai pie kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma pieprasīt praktiskās apmācības posma nokārtošanu.

90. Kā šādas dalībvalsts rīcības tiesiskais pamats var tikt apsvērts Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts. Tomēr šīs direktīvas normas jēga tiesību piemērotājam atklājas tikai pēc direktīvas pamatā esošā savstarpējās atzišanas mehānisma, kā arī Tiesas attiecīgās judikatūras izskaidrošanas.

1) Automātisma neesamība savstarpējās atzīšanas procedūrā

91. Vispirms būtu jānorāda uz Direktīvas 89/48 3. panta pirmo daļu, kurā konkretizēts savstarpējās uzticēšanās princips attiecībā uz diplomu atzīšanu⁵⁰, uzliekot par pienākumu attiecīgajai valstij, ja tā kā priekšnosacījumu darbības uzsākšanai kādā profesijā izvirza diploma iegūšanu, neliegt kādas dalībvalsts pilsonim tiesības uzsākt darbību šajā profesijā trūkstošas kvalifikācijas dēļ, ja pieteikuma iesniedzējam ir diploms, kas tiek prasīts kādā citā dalībvalstī, lai tās teritorijā saņemtu tiesību uzsākt vai tur praktizēt darbību šajā profesijā, un ja šis diploms ir ticis iegūts kādā dalībvalstī. Turklāt ir jānorāda uz jau minēto Direktīvas 89/48 8. panta 1. punktu, kurā attiecīgajai valstij paredzēts pienākums atzīt citu dalībvalstu institūciju izdotās atbilstošās apliecības.

a) 2003. gada 13. novembra spriedums lietā *Morgenbesser*

92. Tomēr, kā Tiesa ir skaidrojusi spriedumā lietā *Morgenbesser*⁵¹, Direktīva 89/48 nekādā

gadījumā neprasa, lai diploma atzīšana attiecīgajā valstī notiktu tīri automātiski⁵². Drīzāk kompetentajai institūcijai atbilstoši ar principiem, ko Tiesa ir izstrādājusi spriedumos lietās *Vlassopoulou*⁵³ un *Fernández de Bobadilla*⁵⁴, ir jāpārbauda, vai un cik lielā mērā zināšanas, ko apliecina kādā citā dalībvalstī piešķirts diploms, un iegūtas iemaņas/prasmes vai tur iegūtā profesionālā pieredze, kā arī dalībvalstī, kurā pieteicējs lūdz sevi reģistrēt, iegūtā pieredze ir uzskatāma (kaut vai daļēji) par attiecīgās darbības uzsākšanai vajadzīgo priekšnosacījumu izpildi⁵⁵.

93. Šai pārbaudes procedūrai jādod attiecīgās valsts institūcijām iespēja objektīvi konstatēt, vai ārvalsts diploms apliecina, ka tā īpašniekam ir tādas pašas vai vismaz pielīdzināmas zināšanas un prasmes, kas līdzvērtīgas tām, ko apliecina vietējs diploms. Šajā ārvalsts diploma līdzvērtības izvērtējumā jāņem vērā vienīgi tas, kādu zināšanu un prasmju kopumu šis diploms ļauj prezumēt attiecībā uz tā

52 — Turpat (44. punkts).

53 — Iepriekš 30. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Vlassopoulou*.

54 — 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-234/97 *Fernández de Bobadilla* (*Recueil*, I-4773. lpp.).

55 — Iepriekš 15. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Morgenbesser* (67. punkts).

50 — Skat. iepriekš 9. zemsvītras piezīmē minēto *Pertek, J.* (637. lpp.), kas uzskata, ka savstarpējās uzticības princips ir nostiprināts arī Direktīvas 89/48 3. panta pirmajā daļā.

51 — Iepriekš 15. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Morgenbesser*.

īpašnieku — ņemot vērā attiecīgo studiju un praktiskās apmācības veidu un ilgumu⁵⁶.

dalībvalsts kompetentajām institūcijām ir jāizvērtē, vai zināšanas, kas attiecīgajā valstī iegūtas kādas studiju programmas vai praktiskās pieredzes ietvaros, ir pietiekamas, lai pierādītu trūkstošo zināšanu iegūšanu⁵⁹.

94. Šis pārbaudes ietvaros dalībvalsts var ņemt vērā objektīvās atšķirības, kas pastāv gan attiecībā uz izcelsmes valsti pastāvošo attiecīgās profesijas tiesisko pamatu, gan arī attiecībā uz šīs profesijas darbības jomu. Kā uzskata Tiesa, šeit aktuālās advokāta profesijas gadījumā dalībvalsts tādējādi drīkst veikt diplomu salīdzinošu pārbaudi, ņemot vērā konstatētās atšķirības starp attiecīgo valstu tiesību sistēmām⁵⁷.

b) 2009. gada 10. decembra spriedums lietā *Pešla*

96. To, ka šāda citā dalībvalstī iegūtas profesionālās kvalifikācijas salīdzinoša pārbaude (no attiecīgās valsts institūciju puses) ir saderīga ar Kopienu tiesību prasībām, Tiesa vēl nesen skaidri apstiprināja 2009. gada 10. decembra spriedumā lietā C-345/08 *Pešla* (saisītībā ar kvalificēšanos advokāta profesijai)⁶⁰.

95. Ja šīs salīdzinošās pārbaudes rezultātā tiek konstatēts, ka zināšanas un prasmes, ko apliecina ārvalsts diploms, atbilst tām, ko prasa iekšzemes tiesību normas, tad dalībvalstij ir jāatzīst, ka šis diploms apmierina šajās normās noteiktos priekšnosacījumus. Ja turpretī salīdzinājums noslēdzas ar to, ka šīs zināšanas un prasmes viena otrai atbilst tikai daļēji, tad attiecīgā valsts var no aizskartās personas pieprasīt pierādījumus par to, ka viņš ir iegūvis trūkstošās zināšanas un prasmes⁵⁸. Tiktāl

97. Šajā lietā Polijas pilsonis Pešla [*Pešla*] bija iesniedzis pieteikumu viņa pielaišanai juridiskajai pirmseksāmena sagatavošanas praksei Vācijā. Pešla bija pabeidzis tiesībzinātņu studijas savā dzimtenē un vēlāk kādas vācu un poļu juristu izglītības programmas ietvaros bija ieguvis gan akadēmisko grādu “Master of German and Polish Law”, gan arī akadēmisko nosaukumu “Bachelor of German and Polish

56 — Turpat (68. punkts). Skat. arī iepriekš 15. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Pešla* (39. punkts).

57 — Iepriekš 15. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Morgenbesser* (69. punkts).

58 — Turpat, 70. punkts. Skat. arī iepriekš 15. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Pešla* (40. punkts).

59 — Iepriekš 15. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Morgenbesser* (71. punkts). Skat. arī iepriekš 15. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Pešla* (41. punkts).

60 — Skat. iepriekš 15. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Pešla* (41. punkts).

Law”. Pieteikumu līdzvērtības konstatēšanai Vācijas institūcijas noraidīja, pamatojot, ka zināšanas ārvalsts tiesībās nevar tikt atzītas par līdzvērtīgām, ņemot vērā pastāvošās atšķirības no Vācijas tiesībām. Turklāt Vācijas institūcijas norādīja, ka prasību līmenis Pešlas pabeigtajās “Master of German and Polish Law” studijās un iegūto sekmju apliecinājumu līmenis ir ievērojami zemāks nekā pārbaudījumiem valsts uzraudzītajos obligāto priekšmetu eksāmenos. Tomēr lēmumā par pieteikuma noraidīšanu Pešlam tika dota iespēja iesniegt pieteikumu, lai kārtotu kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumu⁶¹.

attiecīgajā valstī izšķirošais kritērijs ir šis dalībvalsts tiesību pārzināšana. Tā lika saprast, ka šis zināšanas bez papildu pasākumiem nevar aizstāt ar izcelsmes valsts tiesību pārzināšanu, turklāt arī tad ne, ja tiesībzinātņu studijas abās dalībvalstīs izglītības līmeņa un vajadzīgo resursu (laika) ziņā ir salīdzināmas. Lai ilustrētu, cik absurdi ir Pešlas iesniegtie pretargumenti, Tiesa norādīja, ka to “galējā variantā nāktos atzīt, ka kandidāts varētu veikt sagatavošanas praksi, kaut arī viņam *nav pat visniecīgāko zināšanu ne par Vācijas tiesībām, ne arī vācu valodas zināšanu*”⁶³.

98. Tiesa šajā spriedumā pēc būtības apstiprināja Vācijas institūciju izklāstīto tiesību interpretāciju. Tostarp tā, piemēram, konstatēja, ka “zināšanas, ko apliecina citā dalībvalstī izsniegts diploms un citās dalībvalstīs iegūtas kvalifikācijas un/vai profesionālā pieredze, kā arī pieredze, kas iegūta dalībvalstī, kurā kandidāts lūdz reģistrāciju, *ir jāpārbauda salīdzinājumā ar uzņemošās dalībvalsts tiesību aktos prasīto profesionālo kvalifikāciju*”⁶².

99. Šajā sakarā Tiesa pareizi atzina, ka attiecībā uz darbības uzsākšanu juridiskās profesijās

100. Turpinājumā Tiesa konstatēja, ka, “ja kompetentās dalībvalsts iestādes izskata citas dalībvalsts pilsoņa lūgumu ļaut viņam veikt praktiskās mācības, lai pēc tam strādātu reglamentētā jurista profesijā, piemēram, sagatavošanas praksi, EKL 39. pants pats par sevi *nenoteic*, ka šīs iestādes Kopienu tiesībās paredzētajā līdzvērtīguma pārbaudē pieprasa kandidātam tikai tādu zināšanu līmeni tiesību

61 — Turpat (12.–15. punkts).

62 — Turpat (45. punkts), izcēlums tikai šeit.

63 — Turpat (46. punkts), izcēlums tikai šeit.

zinātnēs, kas *zemāks* par tām, kuras apliecina kvalifikācija, kas šajā dalībvalstī pieprasīta, lai varētu veikt šādas praktiskās mācības⁶⁴.

izvirzītas zemākas prasības nekā tās, ko apliecina kvalifikācija, kas šajā dalībvalstī ir vajadzīga, lai varētu piedalīties šajā praktiskās apmācības posmā⁶⁸.

c) Secinājumi

101. No iepriekš minētās Tiesas judikatūras izriet tāds šai prejudiciālajai tiesvedībai nozīmīgs secinājums: katrā ziņā diploma atzīšanai attiecīgajā valstī nenotiek automātiski⁶⁵. Attiecīgā valsts ir tiesīga salīdzinošas pārbaudes ietvaros pārliecināties par ārvalsts diploma līdzvērtību atbilstošam attiecīgajā valstī iegūtam diplomam⁶⁶. Juridiskās izglītības diplomu gadījumā principā var prezumēt dalībvalstu tiesību sistēmu atšķirību, tā ka attiecīgā valsts atbilstoši Kopienu tiesībām drīkst no diploma īpašnieka pieprasīt attiecīgās valsts tiesību precīzu pārzināšanu⁶⁷. Kopienu tiesības pieļauj, bet nepieprasa, ka darba ņēmēju pārvietošanās brīvības interesēs pieteikuma iesniedzēja juridiskajām zināšanām tiek

102. Tiesa šos principus ir tālāk izvērsusi, interpretējot primāro tiesību normas — EKL 39. un 43. pantu par darba ņēmēju pārvietošanās brīvību un tiesībām veikt uzņēmējdarbību. Sekundāro tiesību piemērošanas prioritāte prasa, lai, izskatot otro prejudiciālo jautājumu, galvenokārt atsauktos uz Direktīvu 89/48. Neatkarīgi no tā šis apstāklis nav pretrunā Direktīvas 89/48 interpretācijai iepriekš minēto principu kontekstā, jo direktīva tika pieņemta tieši tādēļ, lai īstenotu pamatbrīvības, par ko liecina gan tās tiesiskā pamata izvēle, gan tās preambulas pirmais apsvērums⁶⁹.

64 — Turpat (65. punkts), izcēlums tikai šeit.

65 — Skat. šo secinājumu 92. punktu. Šajā sakarā arī iepriekš 30. zemsvītras piezīmē minētā Mengozzi, P. publikācija, 1015. lpp., un iepriekš 9. zemsvītras piezīmē minētā Pertek, J. publikācija (638. lpp.), kuri uzskata, ka Direktīva 89/48 koordinē līdzvērtīgu diplomu savstarpēju atzīšanu, taču izslēdz jebkādu automātismu. Līdzīgi arī iepriekš 46. zemsvītras piezīmē minētā Kraus, D. Publikācija (253. lpp.), kas norāda, ka nedz no EK dibināšanas līguma, nedz no Direktīvas 89/48 neizriet dalībvalstu tiesisks pienākums automātiski un bez nosacījumiem atzīt ārvalsts diplomus.

66 — Skat. šo secinājumu 92.–95. un 98.–100. punktu.

67 — Skat. šo secinājumu 99. punktu.

68 — Skat. šo secinājumu 100. punktu.

69 — Šajā sakarā arī iepriekš 9. zemsvītras piezīmē minētā Görnitz, N. publikācija (845. lpp.), kurā, ņemot vērā tiesiskā pamata izvēli un Direktīvas 89/48 preambulas pirmo apsvērums, secināts, ka tā esot tāds sekundāro tiesību akts, kas tieši palīdzot pamatbrīvību īstenošanā un — šeit jo īpaši — pārvietošanās brīvības uzlabošanā. Pēc autora domām, direktīvas preambula rada normatīvu saikni starp tām profesionālajām darbībām, ko aptver pamatbrīvības, un tām, ko aptver direktīva. Skat. arī Carnelutti, A., "L'Europe des professions libérales: la reconnaissance mutuelle des diplômes d'enseignement supérieur", *Revue du marché unique européen*, 1991, Nr. 1, 35. lpp., pēc kura domām, Direktīva 89/48 ir "rokasgrāmata" par Tiesas judikatūras principiem savstarpējās diplomu atzīšanas jomā.

2) Tiesiskais pamats — Direktīvas 89/484. panta 1. punkta b) apakšpunkts

attiecīgās valsts tiesību jautājumos⁷⁰. Tādējādi Austrija var pieprasīt advokāta eksāmena nokārtošanu, ciktāl tas atbilst termina “kvalifikācijas atbilstības pārbaudījums” definīcijai.

103. Iepriekš minētā Tiesas judikatūra sniedz svarīgas norādes par Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta interpretāciju, jo šajā normā runa ir par pasākumiem, pie kuriem attiecīgā valsts var ķerties pēc tam, kad ir noslēgusies pieteikuma iesniedzēja kvalifikācijas salīdzinošā pārbaude attiecībā uz ārvalsts diploma atzišanu. Tostarp ir minēta tiesība no pieteikuma iesniedzēja konkrētos apstākļos pieprasīt, lai viņš pabeidz, augstākais, trīs gadus ilgu izlīdzinošu mācību programmu vai nokārto kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumu.

a) Advokāta eksāmens kā “kvalifikācijas atbilstības pārbaudījums” 1. panta g) apakšpunkta izpratnē

104. Saskaņā ar direktīvas 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta otro ievilkumu pieteikuma iesniedzējs principā ir tiesīgs izvēlēties. Iespējams arī izņēmums no šā principa: attiecīgā valsts var pieprasīt izlīdzinošu mācību programmu vai kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumu, ja runa ir par profesijām, praktizēšanai kurās ir vajadzīgas precīzas zināšanas dalībvalsts tiesībās un kuru gadījumā konsultēšana un/vai atbalsts attiecīgās valsts tiesību jautājumos ir būtiska un pastāvīga profesionālās darbības sastāvdaļa. Tas, bez šaubām, attiecas arī uz advokāta profesiju, kurā pastāv pienākums konsultēt un/vai atbalstīt klientus

105. *RAPG* 1. pantā paredzētais advokāta eksāmens atbilst termina “kvalifikācijas atbilstības pārbaudījums” definīcijai Direktīvas 89/48 1. panta g) apakšpunkta izpratnē, jo tas attiecas vienīgi uz pieteikuma iesniedzēja profesionālajām zināšanām. Tajā tiek pārbaudīta pieteikuma iesniedzēja prasme praktizēt advokāta profesijā atbilstoši Austrijā pastāvošajām prasībām. Šīs prasības ir noteiktas

70 — Tādējādi arī iepriekš 11. zemsviras piezīmē minētā Visée, J.-M. publikācija (212. lpp.), kas uzskata, ka Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā daļa ir piemērojama juristu profesijām, vispirms jau advokāta profesijai. Ari Baldi, R., “La liberalizzazione della professione forense nel quadro della direttiva comunitaria 21 dicembre 1988 (89/48 CEE)”, *Rivista di diritto internazionale privato e processuale*, 1991, Nr. 2, 349. lpp., kas nešaubās, ka šī direktīvas norma tieši attiecas uz advokāta profesiju. Savā “Ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei par situāciju saistībā ar vispārējā regulējuma piemērošanu augstākās izglītības diplomu atzišanai, kas sagatavots saskaņā ar Direktīvas 89/48/EEK 13. pantu (COM(1996) 46, galīgā redakcija)”, 25. lpp., Komisija norāda, ka pēc dalībvalstu interpretācijas šī norma attiecas uz advokātiem, tiesniešiem un citiem tiesu sistēmas pārstāvjiem, ierēdņiem ar juridisko izglītību, patentu pilnvarotajiem, nodokļu konsultantiem un revidentiem.

RAPG 1. pantā, saskaņā ar ko ir jāpierāda “prasme uzsākt un vadīt advokātam uzticētās publiskās un privātās lietas, kā arī prasme izveidot juridiskus dokumentus un atzinumus, kā arī spēja rakstveidā un mutvārdos izklāstīt juridiskos un faktiskos apstākļus”. Saskaņā ar Kopienas tiesībām (Tiesas judikatūrā atstītajiem principiem) Austrija kā attiecīgā valsts ir tiesīga noteikt šīs prasības⁷¹. Direktīvas 89/48 1. panta g) apakšpunktā Austrijai ir paredzētas arī tiesības noteikt šāda “kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma” “piemērošanas kārtību”.

b) Nosacījumi, kuru gadījumā attiecīgā valsts var pieprasīt atbilstības pārbaudījumu

106. No Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izriet, ka attiecīgā valsts drīkst pieprasīt kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumu, ja reglamentētā profesija attiecīgajā valstī ietver vienu vai vairākas reglamentētas profesionālās darbības, kas pieteikuma iesniedzēja dzimtajā valstī vai izcelsmes

valstī neietilpst attiecīgās reglamentētās profesijas pienākumos, un ja šī atšķirība pastāv īpašā izglītībā, kas tiek pieprasīta attiecīgajā valstī un attiecas uz studiju priekšmetiem, kas būtiski atšķiras no tiem, kas iekļauti diplomā, ko uzrāda pieteikuma iesniedzējs.

i) Profesionālā darbība, kas nav paredzēta pieteikuma iesniedzēja dzimtajā valstī vai izcelsmes valstī

107. Par “profesionālo darbību”, kas “pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valstī nepieder pie attiecīgās reglamentētās profesijas”, ir uzskatāma RAO 1. panta 2. punkta d) apakšpunktā noteiktā prakse, kas Spānijas advokātu apmācībā nav paredzēta.

ii) Būtiskas atšķirības izglītībā

108. Būtisko atšķirību, kam saskaņā ar 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta otro ievilkumu jāpastāv īpašā attiecīgajā valstī pieprasītā izglītībā, var saskatīt apstākļi, ka tiesība uzsākt darbību advokāta profesijā Austrijā tiek atļauta vienīgi tiem, kas papildus universitātes pabeigtām pamatstudijām sekmīgi nokārto advokāta eksāmenu un iziet piecus gadus

71 — Skat. šo secinājumu 101. punktu.

ilgo praksi. Saskaņā ar RAO 1. panta 1. un 2. punktu tie ir priekšnosacījumi reģistrēšanai advokātu, kuri ir tiesīgi praktizēt advokāta profesijā, reģistrā. Turpretī Spānijā tam pietiek ar akadēmiskā nosaukuma “Licenciado en Derecho” iegūšanu, universitātes studiju pabeigšanu, kā arī reģistrāciju kādā advokātu kolēģijā. Tā kā Spānijā advokātu sagatavošanai netiek prasīta nekāda praktiskā pieredze, šī atšķirība ir jāatzīst kā būtiska.

iii) Priekšmeti, kuri nav ietverti izcelsmes valsts diplomā

109. Galu galā attiecīgās valsts kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma nokārtošanu drīkst pieprasīt vienīgi tad, ja šī atšķirība attiecas uz priekšmetiem, kas būtiski atšķiras no tiem, par kuriem ir runa oficiālās kvalifikācijas apliecinājumā vai apliecinājumos, kurus pieteikuma iesniedzējs uzrāda.

— Spānijā iegūtā kvalifikācija

110. Kā var konstatēt gan Direktīvā 89/48, gan Tiesas judikatūrā⁷², šeit ir jāņem vērā

jebkuras pieteikuma iesniedzēja jau iegūtās zināšanas, piemēram, par attiecīgās valsts tiesībām. Šajā sakarā būtiska nozīme ir apstāklim, ka R. Kollers ir pabeidzis nevis vien studijas Spānijā, bet gan pirms tam arī tiesīzbzinātņu pamatstudijas Austrijā, it īpaši tādēļ, ka “diplomu” Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta izpratnē, kā jau tika minēts, var veidot oficiālās kvalifikācijas apliecinājumu komplekti⁷³, tādēļ viņa akadēmiskais nosaukums “Magister der Rechtswissenschaften” principā varētu tikt uzskatīts par vēl vienu oficiālās kvalifikācijas apliecinājumu. Tomēr pamatīgās atšķirības starp atsevišķajām dalībvalstu tiesību sistēmām liek Spānijā pabeigtās R. Kollera studijas principā uzskatīt nevis par Austrijā pabeigto pamatstudiju papildinājumu, bet gan par pēc savas būtības principiāli atšķirīgām studijām. Tādēļ tās savā starpā var salīdzināt tikai nosacīti. Turklāt, izvērtējot profesionālo kvalifikāciju, būtu jāapsver, ka advokāta profesionālais tēls dalībvalstīs var būt dažāds⁷⁴. Tomēr detalizēti pārbaudīt, kuri attiecīgās valsts izglītībā prasītie priekšmeti nav iekļauti diplomā, ko iesniedz pieteikuma iesniedzējs, saskaņā ar Direktīvas 89/48 1. panta g) apakšpunkta otro daļu

73 — Skat. šo secinājumu 58. punktu.

74 — Skat. iepriekš 69. zemsvitras piezīmē minēto Carnelutti, A. Publikāciju (35. lpp.), kas norāda uz advokātu amata apraksta atšķirībām atsevišķās dalībvalstīs. Autors kā vienu pilnvaru piemēru min angļu *solicitor*, kas varot veikt uzdevumus, kas vai nu esot nesaderīgi ar Francijas advokāta amata aprakstu, vai esot attiecināmi uz citām profesiju grupām (advokāts vai juridiskais konsultants un nekustamo īpašumu mākleris).

72 — Iepriekš 15. zemsvitras piezīmē minētais spriedums lietā *Morgenbesser* (57., 62. un 67. punkts) un 2006. gada 19. janvāra spriedums lietā *C-330/03 Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos/Administración del Estado* (Krājums, I-801. lpp., 36. punkts).

galu galā ir attiecīgās valsts kompetento institūciju uzdevums.

— Saikne starp pamatstudijām un advokātu apmācību

111. Pēc manām domām, skaidrāk izpaužas saikne starp advokātu apmācību un pamatstudijām Austrijā. Advokātu apmācība šajā dalībvalstī konceptuāli ir balstīta uz pamatstudijām, jo tajās iegūtās zināšanas par tiesībām ir obligāts priekšnosacījums. Šajā ziņā tā izpaužas kā papildu izglītība, jo tās mērķis ir eksāmena kandidātam dot iespēju iegūt vajadzīgo profesionālo kvalifikāciju un pieredzi. Atšķirībā no tīri akadēmiskām tiesībzinātņu studijām kādā universitātē advokātu apmācība ir praktiski orientēta. Kā paskaidro Austrijas valdība⁷⁵, šo apmācību (kas ietver piecgadīgu praksi un advokāta eksāmenu) likumdošanā leģitimēja centieni klientu interesēs panākt augsti kvalitatīvu advokātu sniegumu, kas pietiekami atbilst prakses prasībām.

112. Papildus apstāklim, ka Austrijā advokātu apmācība ir orientēta uz praksi, būtu jāņem vērā arī tas, ka šī apmācība ietver arī jomas, kas netiek vai tiek nepietiekami aplūkotas pamatstudiju ietvaros, piemēram, advokātu izmaksu aprēķināšana un advokātu profesionālās darbības noteikumi. Kā pats R. Kollers atzīst savos rakstveida paskaidrojumos⁷⁶, advokātu izmaksu aprēķināšanas regulējums universitātē tika pasniegts tikai daļēji — civilprocesa tiesību un kriminālprocesa tiesību kursu ietvaros. Arī apliecinājuma par praktisku pieredzi šajās jomās viņam nav. Taču to pārzināšana ir būtisks priekšnosacījums darbībai advokāta profesijā. Šā iemesla dēļ advokātu profesionālās darbības noteikumi Direktīvas 89/48 1. panta g) apakšpunktā ir tieši minēti kā pieļaujams kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma priekšmets. Viņa arguments, ka pēc vairāk nekā četrus gadus darbības advokāta profesijā var paļauties, ka viņš advokātu izmaksu aprēķināšanas regulējumu ir apguvis papildus pašmācības ceļā, netiks aplūkots, ņemot vērā, ka viņa kvalifikācija ir jāpārbauda valsts institūcijām.

113. Noslēgumā vēl būtu jāpiebilst, ka, interpretējot Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta otro ievilkumu, ir jāņem vērā Direktīvas 89/48 preambulas piektais apsvērums, kurā noteikts, ka tādu profesiju

75 — Skat. Austrijas valdības iesniegtā procesuālā dokumenta 16. punktu, 6. un 7. lpp.

76 — Skat. R. Kollera iesniegtā procesuālā dokumenta 24. lpp.

gadījumā, praktizēšanai kurās Kopiena nav noteikusi vajadzīgās kvalifikācijas minimālo līmeni, dalībvalstis saglabā iespēju noteikt šo līmeni — lai nodrošinātu to teritorijā sniegto pakalpojumu kvalitāti. Ņemot vērā apstākli, ka nedz Direktīva 89/48, nedz pārējās Kopienas tiesību normas nenosaka vispārīgās prasības darbības uzsākšanai advokāta profesijā un ka dalībvalstis tāpēc joprojām ir tiesīgas pašas noteikt advokātu apmācības prasības un līdz ar to arī to minimālo līmeni, prasība, ka pieteikuma iesniedzējam ir jānokārto kvalifikācijas atbilstības pārbaudījums, nav pretrunā Kopienas tiesībām.

c) Starpsecinājumi

114. Tādējādi Austrija, atsaucoties uz Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā ietverto pilnvarojuma pamatu, var no R. Kollera pieprasīt advokāta eksāmena nokārtošanu.

3) Prasība nokārtot piecādīgu praksi

115. Tomēr bez minētā pienākuma vēl atsevišķi jāaplūko jautājums par pieteikuma iesniedzējam uzlikto pienākumu iziet piecus gadus ilgu praksi.

116. Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts atbilstoša pilnvarojuma trūkuma dēļ nevar tikt izmantots kā tiesiskais pamats tam, lai uzliktu pienākumu nokārtot šādu praktiskās apmācības kursu.

117. Saskaņā ar 4. panta 1. punkta a) apakšpunktu attiecīgā valsts gan var pieprasīt, lai pieteikuma iesniedzējs sniedz pierādījumus par profesionālo pieredzi, tomēr vienīgi tādā gadījumā, ja izglītības ilgums, par ko pieteikuma iesniedzējs iesniedz pierādījumus 3. panta a) apakšpunktā noteiktajā kārtībā, ir vismaz vienu gadu īsāks nekā attiecīgajā valstī noteiktais izglītības ilgums. Tomēr nepastāv nekādas norādes par to, ka parastais studiju ilgums Spānijā tādā mērā atšķiras no Austrijas tiesībzinātņu studiju ilguma, kas izmantojams kā salīdzinājuma mērogs. Kā jau tika minēts⁷⁷, pamata lietā ir jāņem vērā, ka R. Kolleram bija vajadzīgi tikai divi gadi, lai pabeigtu juridisko papildizglītību, kas Spānijā (saskaņā ar Spānijas tiesībām) atbilst tiesībzinātņu studijām, kuru parastais studiju ilgums ir četri gadi.

118. Tomēr, ja arī orientētos tikai uz grāda pielīdzināšanas procedūras ilgumu (apmēram divi gadi), būtu ļoti jāšaubās, vai 4. panta 1. punkta a) apakšpunkts pieļautu tik ilgu praktiskās apmācības kursu, kāda ir

⁷⁷ — Skat. šo secinājumu 72. punktu.

piecgadīgā prakse Austrijā, īpaši tādēļ, ka saskaņā ar pirmo ievilkumu pieprasītās profesionālās pieredzes ilgums nedrīkst pārsniegt trūkstošā apmācības laika divkārtu apmēru. Turklāt 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta ceturtajā daļā ir nepārprotami noteikts, ka pieprasītās profesionālās pieredzes ilgums nekādā gadījumā nedrīkst pārsniegt četrus gadus. Tādējādi Austrijā obligātā piecgadīgā prakse katrā ziņā pārsniegtu Direktīvas 89/48 pieļauto maksimālo laikposmu.

papildus kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumam pieprasīt arī pierādījumus par profesionālo pieredzi.

120. Tādējādi Direktīvā 89/48 nav atrodams nekāds tiesiskais pamats tam, lai pamata lietas konkrētajos apstākļos uzliktu pienākumu iziet piecgadīgu praksi.

119. Un visbeidzot ir jānorāda uz Direktīvas 89/48 4. panta 2. punkta normu, kas skaidri noteic, ka attiecīgā valsts nedrīkst vienlaikus piemērot 1. punkta a) apakšpunkta un b) apakšpunkta noteikumus. Šī norma ir jāsaprot kā aizliegums kumulatīvi piemērot abus izlīdzinošos mehānismus [*Ausgleichsmaßnahmen*]⁷⁸. Pamata lietas kontekstā tas nozīmē, ka Austrija nav tiesīga

4) Secinājumi

121. Kopsavilkumā var konstatēt, ka Austrija R. Kolleram gan drīkst uzlikt pienākumu nokārtot kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumu, taču nedrīkst uzlikt papildu pienākumu iziet piecgadīgu praksi.

122. Līdz ar to uz otro prejudiciālo jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka ar Direktīvu 89/48 nav saderīga tāda dalībvalsts tiesību norma, kas paredz, ka pirmajā prejudiciālajā jautājumā aprakstītajam diplomam līdzīga diploma īpašnieks, kuram nav pierādījumu par dalībvalsts tiesībās paredzētu praksi, netiek pielaists pie kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma kārtošanas.

78 — Skat. iepriekš 9. zemsvītras piezīmē minēto Boixareu, A. publikāciju (7. lpp.), kas norāda, ka Direktīvas 89/48 4. panta 2. punkts attiecīgajai [mērķa] valstij neļaujot kumulatīvi piemērot 4. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētos kontroles mehānismus. Iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minētā Bertek, J. publikācija (8. lpp.), kur tāpat pieņem, ka ir aizliegts kumulatīvi piemērot izlīdzinošos mehānismus, tomēr kopsakarā ar aizstājošo Direktīvas 2005/36 14. panta normu.

VII — Secinājumi

123. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Oberste Berufungs- und Disziplinarkommission* [uzdotajiem] prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) “jēdziens “diploms” Direktīvas 89/48 1. panta a) apakšpunkta izpratnē ietver kādas citas dalībvalsts iestādes izsniegtu oficiālās kvalifikācijas apliecinājumu, no kura izriet, ka pieteikuma iesniedzējs tur atbilst profesionālajiem priekšnosacījumiem (kas vajadzīgi, lai uzsāktu darbību reglamentētā profesijā), kas tomēr neaplicina vismaz trīs gadus ilgušas studijas kādā turienes universitātē, bet gan tiek pamatots ar atbilstoša attiecīgajā valstī iegūta augstākās izglītības diploma atzīšanu, ciktāl šādas atzīšanas pamatā ir papildu kvalifikācija, kas iegūta izsniedzošajā dalībvalstī, kā, piemēram, izglītība studiju kursu un papildu pārbaudījumu formā;
- 2) ar Direktīvu 89/48 nav saderīga tāda dalībvalsts tiesību norma, kas paredz, ka 1. prejudiciālajā jautājumā aprakstītajam diplomam līdzīga diploma īpašnieks, kuram nav pierādījumu par dalībvalsts tiesībās paredzētu praksi, netiek pielaists pie kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma kārtošanas.”